

Jaarstukken 2020

24 juni 2021

Inhoud

1. Bestuursverslag	3
- Voorwoord College van Bestuur	3
- Vanuit de Raad van Toezicht	5
- College van Bestuur	8
- Personeel en organisatie	15
- Van de Medezeggenschapsraad	21
- Financiële verantwoording	23
2.a. Jaarrekening 2020	38
- Kerncijfers	39
- Balans per 31 december 2020	40
- Staat van baten en lasten 2020	41
- Kasstroomoverzicht 2020	42
- Algemeen	43
- Grondslagen voor de jaarrekening	44
- Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	46
- Model G	52
- Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	53
- Honoraria van de accountant	58
- WNT-verantwoording Driestar College	59
- Gegevens over de rechtspersoon	61
2.b.Overigens gegevens	62
- Bestemming van het exploitatiesaldo	62
- Gebeurtenissen na balansdatum	62
2.c.Bijlagen	63
- Verbonden partijen	63
- Overzicht nevenfuncties CvB en RvT	64
Accountantsverklaring	65

Voorwoord College van Bestuur

Hierbij bieden we u het bestuursverslag 2020 van het Driestar College aan. Dit verslag is bijzonder omdat dit het laatste verslag is van onze school in deze vorm. D.V. volgend jaar zal er een verslag zijn van het Driestar-Wartburg College. Voor vragen en opmerkingen betreffende dit verslag houden we ons aanbevolen.

Er zijn twee zaken die er in het verslagjaar 2020 uitspringen. De coronapandemie heeft grote invloed gehad op de invulling en voortgang van het onderwijs. Daarnaast is er hard gewerkt om de fusie met het Wartburg College per D.V 1 april 2021 mogelijk te maken.

Wat het eerste betreft: Vanaf 15 maart 2020 tot aan de zomervakantie kon het onderwijs niet of digitaal of slechts gedeeltelijk in het klaslokaal plaatsvinden. En ook eind 2020 ging het onderwijs 'op slot'. Uiteraard heeft dat zijn invloed op de kwaliteit van het onderwijs en op het welbevinden van onze leerlingen en docenten gehad. Ondanks dat is er door de collega's met grote inzet en onder grote werkdruk geprobeerd het onderwijs aan onze leerlingen doorgang te laten vinden. Waarbij we ook onze waardering uitspreken voor de positieve medewerking van de ouders en leerlingen.

Daarnaast konden de voorbereidingen van de fusie met het Wartburg College op een goede wijze doorgang vinden. De Fusie Effect Rapportage kon met instemming van zowel de medezeggenschap van onze school, alsook van het Wartburg College en van beide Raden van Toezicht en met een positief advies van de gemeentebesturen van Gouda en Rotterdam, worden voorgelegd aan het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. Het ministerie doet de fusietoets. Een positieve reactie hierop wordt begin 2021 verwacht.

Enkele andere zaken die opvallen in 2020

- In het kader van de coronapandemie kwam het binnenklimaat van scholen volop in de belangstelling. Er is in kaart gebracht wat er op het gebied van ventilatie in de verschillende gebouwen moet worden aangepast. Met de concrete aanpassingen zal in augustus 2021 worden begonnen.
- Ook op het gebied van duurzaamheid zijn de nodige maatregelen genomen. Op meerdere gebouwen zijn zonnepanelen geplaatst. In meerdere lokalen is traditionele binnenverlichting vervangen door LED verlichting die automatisch wordt uitgeschakeld als het lokaal niet in gebruik is. Van gebouw Bèta is de dakisolatie fors verbeterd. Op termijn hopen we een reductie van 50 procent op het energieverbruik te realiseren. Tevens wordt er gewerkt aan bewustwording op dit gebied.
- Een landelijk zorgpunt is het lerarentekort. Dit raakt ook onze school. Met name voor de exacte vakken is het lastig om de vacatures vervuld te krijgen. Dit probleem zal de komende jaren nog groter worden vanwege de uitstroom van oudere leraren en niet voldoende aanbod van jonge leraren uit de lerarenopleidingen.
- We moeten constateren dat de overheid zich steeds meer bemoeit met de wijze waarop het onderwijs op christelijk-reformatorische scholen gegeven wordt. Hierbij kan gedacht worden aan het denken over seksuele diversiteit en aan het pogen het gesloten toelatingsbeleid van deze scholen open te breken.
- We kunnen constateren dat het Driestar College financieel een gezonde school is. Maar ook nu weer moeten we constateren dat niet structurele inkomsten voor een belangrijk deel het financiële overschot bepalen. Wij streven naar een dekkende exploitatie op basis van structurele inkomsten.
- Dankbaar mogen we constateren dat er een voortdurende daling van het ziekteverzuim valt waar te nemen. Een ziekteverzuimcijfer van nog geen drie procent is bijzonder laag. Tevens stemt het tot dankbaarheid dat er dit jaar geen medewerkers en ook geen leerlingen zijn overleden. Wel zijn enkele medewerkers en leerlingen vanwege corona ernstig ziek geweest.

We beleven bijzondere tijden. De onrust en verwarring op de wereld en ook in ons land is groot. En de onvrede neemt toe. In deze situatie worden wij geroepen jonge mensen te vormen tot burgers die in afhankelijkheid van onze Heere God en vanuit Bijbelse waarden en normen straks hun plaats in onze maatschappij in kunnen nemen. Het is een onverdiende zegen dat we daaraan ook in 2020 inhoud hebben kunnen geven.

Dan past ook nu de indringende vraag uit Psalm 116: 7 (berijmd): *'Wat zal ik, met Gods gunsten overlaan, Dien trouwen Heer' voor Zijn gena vergelden?'*

Drs. G. Bergacker,
Voorzitter College van Bestuur

Vanuit de Raad van Toezicht

Het jaar 2020 is voor iedereen heel anders verlopen dan was verwacht. Van het onderwijs is grote creativiteit en flexibiliteit gevraagd om in de coronacrisis het onderwijs zo goed mogelijk te laten doorgaan. Daarom in de eerste plaats veel respect en waardering voor alle leerlingen, docenten, medewerkers, directeuren en College van Bestuur voor de grote inzet die is geleverd om onder moeilijke omstandigheden het onderwijs door te laten gaan. Sommige lessen konden maar moeilijk worden gegeven en daardoor is leerachterstand goed te verklaren. In deze tijd hebben we allen één les kunnen leren en dat is dat wij in alles afhankelijk zijn van de Schepper van hemel en aarde.

Fusie met Wartburg College - Fusie Effect Rapportage

Eind 2019 hebben de Raden van Toezicht van het Wartburg College en het Driestar College ingestemd met een fusieproces. Uitgangspunt daarbij was dat het fusieproces geen langlopend proces mocht worden. De Raad van Toezicht is dan ook zeer tevreden met het verloop van dit proces. Zij spreekt hierin haar waardering uit naar de Colleges van Bestuur en de Medezeggenschapsraden die zich hebben ingezet om dit proces spoedig te doen verlopen. Naar verwachting zal de fusie op 1 april 2021 een feit zijn.

Verlenging periode voorzitterschap

In 2020 hebben er geen wisselingen plaats gevonden in de Raad van Toezicht. Er is bewust voor gekozen om in de aanloop naar de fusie geen wisselingen te laten ontstaan. Om die reden is ook de benoemingstermijn van de voorzitter verlengd naar 1 april 2021.

Evaluatie functioneren RvT onder leiding van een externe deskundige

Jaarlijks besteedt de Raad van Toezicht een dagdeel aan haar eigen functioneren. Dit jaar heeft dit plaatsgevonden onder deskundige leiding van de heer C.A. de Vries uit Ede. De positie van de Raden van Toezicht in het onderwijs verschuift ook steeds. Jaarlijks neemt de Raad van Toezicht dan ook leerpunten op uit de zelfevaluatie. Dit jaar waren dit: wees je als Raad van Toezicht goed bewust van je rol als werkgever van het College van Bestuur en treedt als Raad van Toezicht meer naar buiten door contacten te onderhouden met de relaties van de school.

Benoeming nieuw College van Bestuur

De gezamenlijke Raden van Toezicht hebben een College van Bestuur benoemd voor de gefuseerde school Driestar-Wartburg bestaande uit de heren R. Toes (voorzitter) en de heren W. de Kloe en L.S. van Wezel als leden. De heer Bergacker, voorzitter van ons huidig College van Bestuur treedt terug en zal voor een periode van een halfjaar projectmatig ondersteuning verlenen tot aan zijn pensionering per 1 december 2021.

Functioneren commissies RvT

De identiteits-, onderwijs- en auditcommissie hebben in verslagjaar driemaal vergaderd en functioneerden daarmee als sparringpartner voor het College van Bestuur.

Schoolbezoeken

Door de maatregelen rond de coronapandemie heeft de Raad van Toezicht maar zeer beperkt schoolbezoeken kunnen afleggen. De schoolbezoeken zijn belangrijke momenten van ontmoeting met leerlingen, ouders, docenten en medewerkers waardoor een goed beeld ontstaat van het functioneren van de school.

Herbenoeming accountant voor één jaar

Een taak van de Raad van Toezicht is het benoemen van de accountant. Met het oog op de fusie is het contract met de huidige accountant voor één jaar verlengd.

Contacten met de MR

Een lid van de Raad van Toezicht onderhoudt de contacten met de MR. Rond het fusieproces zijn er extra contactmomenten geweest met de MR. De RvT spreekt haar waardering uit naar de MR voor haar intensieve en constructieve betrokkenheid bij het fusieproces.

Havo-top Leiden

De Raad van Toezicht heeft ingestemd met de vorming van een havo-top in Leiden. Een belangrijk doel van de school is om op elke vestiging van het Driestar College een zo compleet mogelijk onderwijs aanbod te bieden. Met de vorming van een Havo-top in Leiden is daaraan invulling gegeven.

Besluit tijdelijke uitbreiding Raad van Toezicht nieuwe stichting

De Raden van Toezicht van het Wartburg College en het Driestar College hebben besloten om de nieuw te vormen Raad van Toezicht voor de gefuseerde school te laten bestaan uit negen leden. Daarmee wordt continuïteit gegarandeerd en betrokkenheid vanuit beide scholen. De statuten bieden de mogelijkheid dit aantal later terug te brengen naar zeven leden.

Statuten

Een belangrijk aandachtspunt bij de fusie is het opstellen van de statuten voor de nieuwe organisatie. Gelukkig waren er geen significante verschillen in de statuten van beide scholen. In goed overleg zijn de statuten aangepast aan de nieuwe situatie. De raden van toezicht hebben daarmee ingestemd.

Kerkenradenavond

Jaarlijks wordt er een avond een gehouden met de kerkenraden. Voor de RvT is dit een belangrijk ontmoetingsmoment met de kerken. Helaas kon deze ontmoeting dit jaar niet doorgaan.

Jaaropening

Ook de jaaropeningen konden dit jaar geen doorgaan hebben op de gebruikelijke manier. Er is gekozen voor een digitale vorm vanuit de Hervormde Kerk in Lekkerkerk. Leerlingen hebben daaraan een bijdrage geleverd in Schriftlezingen en muziek. Helaas was voor velen de uitzending niet te volgen door een technische storing.

Stakeholders

Het contact met de stakeholders is vooral meekijken over de schouders van het College van Bestuur. De Raad van Toezicht beraadde zich er op hoe zij meer eigenstandig het contact met de stakeholders gaat onderhouden.

Goedkeuring jaarrekening, bestuursverslag, begroting

In het verslagjaar keurde de RvT de jaarrekening 2019, het bestuursverslag en de begroting 2021 goed.

Plan & controlcyclus

In juni en december ontving de Raad een rapportage van het College van Bestuur in het kader van de plan & controlcyclus op basis van gehouden monitoringsgesprekken met de sector- en locatiedirecteuren.

Aan de hand van voornoemde rapportages, schoolbezoeken en waarnemingen volgt de Raad van Toezicht de kwaliteit van het onderwijs en stelt zij vast in welke mate de gestelde doelen worden gerealiseerd. De Raad stelde vast dat aan de eisen van doelmatigheid en transparantie wordt voldaan.

Evaluatie van het uitvoerend bestuur

De Raad van Toezicht evalueerde het functioneren van het College van Bestuur. Daaraan voorafgaande voerde de Raad, buiten de aanwezigheid van het College om, gesprekken met de sector- en locatiedirecteuren, de accountant en de controller.

Ten slotte

Het is de laatste keer dat er verslag wordt gedaan door de RvT van het Driestar College. Ook voor mij als voorzitter komt er nu een einde aan een mooie periode. In deze periode zijn er vele veranderingen geweest binnen het onderwijs en ook de rol van de RvT is daarin mee veranderd. Besturen in het onderwijs betekent zelf ook altijd 'leerling' willen blijven. Zo hoop ik dat onze opvolgers in de eerste plaats ook leerlingen zullen zijn van de Heere Jezus en Zijn voetstappen zullen navolgen.

H. van der Smit,
Voorzitter Raad van Toezicht

College van Bestuur

Missie, visie, strategie

Het Driestar College ziet het als zijn opdracht om vanuit reformatorische overtuiging voortgezet onderwijs te geven, gericht op het volgen en begeleiden van kinderen in hun ontwikkeling tot zelfstandig denkende en handelende mensen, met besef van normen en waarden.

De missie van het Driestar College, *te leven uit en naar de Bijbel*, is samen met onze kernwaarden *verbinding, verantwoordelijkheid, vorming en veiligheid*, leidend voor de manier waarop we het onderwijs inrichten.

In 2016 is het strategisch beleidsplan (SBP) 2016-2020 'Voor het leven!' vastgesteld. Ter voorbereiding op de vernieuwing van het SBP heeft begin 2020 een bijeenkomst plaatsgevonden van leidinggevend en vertegenwoordigers van de Medezeggenschapsraad (MR) en de Raad van Toezicht (RvT), waarin is geëvalueerd en vervolgens geïnventariseerd welke nieuwe elementen in het SBP 2020-2024 opgenomen zouden moeten worden. In overleg met de MR en de RvT was eerder al besloten de hoofdstructuur van het SBP te handhaven.

De evaluatie maakte duidelijk dat er veel bereikt is met betrekking tot de drie strategische thema's (christelijk burgerschap, uitdagend onderwijs op maat en professionalisering op maat), maar dat voor alle drie geldt dat de gewenste eindsituatie nog niet is bereikt. Het thema 'de basis op orde' blijft staan omdat dit voortdurend aandacht behoeft.

Vervolgens zijn doelen en indicatoren opnieuw geactualiseerd. Er zijn nieuwe doelen geformuleerd over duurzaamheid en toetsing. De doelen behorend bij het thema 'professionalisering op maat' zijn verdeeld over de andere thema's, zodat drie hoofdthema's overgebleven zijn. Vervolgens is het strategisch beleidskader 2020-2024 'voor het leven' vastgesteld, met instemming van MR en RvT.

Belangrijkste (beleids-)prestaties

Voor elk van de hoofdthema's van het SBP is aangegeven wat merkbaar moet worden in de school in de periode 2020-2024 en welke doelen er nagestreefd worden. Het CvB heeft indicatoren geformuleerd op basis waarvan de voortgang van het strategisch beleid inzichtelijk wordt.

De directeuren hebben de opdracht een eigen plan op te stellen met een uitwerking van het strategisch beleidskader per sector/locatie. Deze plannen zullen in 2021 vastgesteld worden. Het CvB voert vanaf 2021 twee keer per jaar een monitoringsgesprek met de directeuren waarin de stand van zaken van alle geformuleerde indicatoren besproken wordt en conclusies getrokken worden. Het CvB verantwoordt op zijn beurt jaarlijks de stand van zaken van de indicatoren aan de Raad van Toezicht en de Medezeggenschapsraad.

Ons bestaansrecht ligt in de christelijke identiteit. Daarom is christelijk burgerschap van groot belang. In alle afdelingen worden programma's ontwikkeld waarin de leerlingen gevormd worden in dienstbaarheid en weerbaarheid. In 2020 is een begin gemaakt met de invoering van 'Stapp' voor alle afdelingen en leerjaren in de school, een methode om leerlingen weerbaar te maken op het gebied van mediagebruik.

In alle afdelingen wordt ook nagedacht over uitdagend onderwijs op maat. Om de invoering 'anders omgaan met onderwijstijd' per 1 augustus 2020 voor te bereiden, zijn studie(mid)dagen en werkbijeenkomsten georganiseerd. Het project 'anders omgaan met

onderwijstijd' heeft als doel om maatwerk en vorming meer accent te geven in het onderwijs volgens een in de sectoren/locaties opgesteld invoeringsplan. Als gevolg van de coronapandemie zijn de voorbereidingen in de loop van het jaar stilgezet en is besloten de invoering uit te stellen tot 1 augustus 2021.

Dat onze basis op orde is, blijkt uit de onderwijsresultaten, zoals gepubliceerd op 'Scholen op de Kaart' en uit de onderwijskaart van de inspectie.

Continuïteit en ontwikkelingen

I. *Ontwikkelingen en trends binnen het onderwijs en strategie ten aanzien van die ontwikkelingen*

Versterking techniekonderwijs

In het kader van de regeling versterking techniekonderwijs heeft het Driestar College de leiding genomen om te komen tot een aanvraag voor een regionaal plan. De Goudse vmbo-scholen en de beide mbo-instellingen die in de stad gevestigd zijn, hebben zich hierbij aangesloten. In 2019 is de aanvraag voor een regionaal plan goedgekeurd.

De techniekgelden zijn aanvankelijk toegekend voor een beperkte periode. Inmiddels wordt vanuit het ministerie aangegeven dat de uitkering naar alle waarschijnlijkheid een structureel karakter zal krijgen.

In 2020 is het gezamenlijke projectplan Sterk Techniek Onderwijs (STO) Gouda van start gegaan.

Het Driestar College heeft het penvoerderschap van STO op zich genomen. Hoewel er goede afspraken gemaakt zijn met de deelnemende scholen, brengt dit ook risico's met zich mee. De penvoerder draagt immers eindverantwoordelijkheid en wordt aangesproken op het nakomen van de gemaakte afspraken door de deelnemende scholen.

Nieuwe leerweg vmbo

In 2024 worden de gemengde en theoretische leerwegen van het vmbo ondergebracht in één nieuwe leerweg, waarin een praktijkgerichte component deel uitmaakt van het onderwijsprogramma van elke leerling. In 2020 werden de kaders vastgesteld waaraan de nieuwe leerweg moet voldoen.

Op het Driestar College volgens alle leerlingen van klas 3 vmbo g/t een praktijkvak (economie en ondernemen; zorg en welzijn; bouwen, wonen en interieur; produceren, installeren en elektro). De komende jaren zal de overgang van de huidige situatie naar de nieuwe leerweg voorbereid worden.

Lerarentekort voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs is sprake van een lerarentekort, met name voor de vakken scheikunde, natuurkunde, Duits, klassieke talen, Frans en wiskunde. De komende jaren gaan veel leraren met pensioen en is de instroom in de lerarenopleidingen naar verwachting onvoldoende om de vacatures op te vullen. Daardoor zal het lerarentekort, ondanks de krimp, waarschijnlijk nog toenemen.

In 2020 kostte het moeite om de vacatures ingevuld te krijgen, met name voor de exacte vakken en voor klassieke talen. Zo konden in het verslagjaar niet alle lessen scheikunde die op de lessentabel staan gegeven worden.

Onderwijsvernieuwing en ontwikkeltijd

Om ontwikkeltijd vrij te spelen en tegelijk het onderwijs te vernieuwen, is het project 'anders omgaan met onderwijstijd' gestart. Dit proces wordt in twee fasen doorlopen. Vanaf augustus 2019 zijn de lessen met vijf minuten ingekort. Met ingang van schooljaar 2020-2021 zou een inhoudelijke verandering van het onderwijs plaatsvinden, waarbij de onderwijstijd zodanig ingevuld wordt dat er meer ruimte is voor vorming en maatwerk. De kern van ons onderwijs blijft de les waar in gemeenschap en docent gestuurd geleerd wordt. Een beperkt deel van

de lessen wordt vervangen door Pfl-tijd . De afkorting 'Pfl' staat voor 'prepared for life'. Tijdens Pfl-uren vindt ondersteuning en verdieping plaats, waarbij leerlingen zelf keuzes kunnen maken.

Corona heeft een voorlopige streep getrokken door de plannen. Besloten is de invoering met een jaar uit te stellen en afhankelijk van de omstandigheden te bezien hoe de invoering vormgegeven kan worden per 1 augustus 2021.

Burgerschapsonderwijs

Scholen hebben de wettelijke opdracht om aandacht te besteden aan 'actief burgerschap en sociale integratie'. Eind 2020 heeft de Tweede Kamer met ruime meerderheid het wetsvoorstel 'verduidelijking burgerschap' aangenomen. De nieuwe wet biedt kansen om het (christelijk) burgerschapsonderwijs verder gestalte te geven. Ze is tevens een bedreiging, omdat de overheid zich bemoeit met de wijze waarop het onderwijs vorm krijgt binnen de school. In overeenstemming met artikel 23 van de grondwet gaat de overheid over het 'wat' en niet over het 'hoe'. Het onderwijs met betrekking tot seksuele diversiteit dient gericht te zijn op het aanleren van kennis over het thema en het bijbrengen van respect voor mensen met een andere geaardheid of overtuiging. Het dwingen van scholen om de acceptatie van seksuele diversiteit te promoten, raakt de grenzen van de onderwijsvrijheid. Tijdens de bespreking van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer werd pijnlijk duidelijk dat de vraag breed leeft of de opvattingen van het reformatisch onderwijs niet per definitie een veilig schoolklimaat voor mensen met een homoseksuele geaardheid onmogelijk maken.

Curriculum.nu

In 2020 heeft de Tweede Kamer ingestemd met voorstellen tot wijziging van het curriculum en de weg vrijgemaakt om, in samenwerking met leraren, vakdidactici, scholen en onderwijsorganisaties kerndoelen en eindtermen te laten ontwikkelen door SLO (Stichting Leerplanontwikkeling) voor primair en voortgezet onderwijs. Gedurende twee jaar zullen de conceptkerndoelen getoetst worden op kwaliteit en uitvoerbaarheid op pilotscholen. Vervolgens worden ze aangepast en definitief gemaakt. We volgen de ontwikkelingen op de voet en hopen dat onze docente die lid was van het ontwikkelteam Mens & Natuur ook bij de uitwerking van de kerndoelen betrokken zal blijven. Op moment van dit schrijven heeft de selectie van leraren nog niet plaatsgevonden.

Toetsing en schoolexaminering

Mede naar aanleiding van de problematiek rond schoolexamens in Maastricht (2018) en Rotterdam (2019), heeft de VO-raad een 'handreiking toetsing en schoolexaminering' gepubliceerd.

Op het Driestar College hebben we de procedures rond het schoolexamen herzien en een begin gemaakt met de discussie over toetsingsbeleid. Het onderwerp is opgenomen in ons Strategisch Beleidsplan 2020-2024.

Governance

Het samenspel van College van Bestuur met Raad van Toezicht en Medezeggenschapsraad is voortdurend aan verandering onderhevig. Binnen Driestar College bespreken we deze ontwikkelingen in de vergaderingen van RvT en CvB. Met name tijdens de jaarlijkse zelfevaluatie van de RvT staat de vraag centraal of de wijze van toezichthouden voldoet binnen de huidige maatschappelijke context. In de RvT is aandacht voor het versterken van de governance driehoek RvT – MR – CvB.

Het Driestar College hanteert integraal en zonder voorbehoud de Code Goed

Onderwijsbestuur Vo 2019 van de VO-raad. Er wordt niet afgeweken van deze code.

In het kader van horizontale verantwoording hanteert Driestar College een stakeholderbeleid. Hierin is aangegeven welke contacten de school onderhoudt met ouders, kerkenraden, scholen en andere stakeholders.

Vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs

De inwerkingtreding van het 'Wetsvoorstel vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs' is uitgesteld naar 1 januari 2022. In het nieuwe bekostigingsmodel krijgen met name de brede scholengemeenschappen minder geld. Ook het Driestar College moet fors inleveren, naar verwachting (na een overgangsregeling van vier jaar) 215.000 euro per jaar. Mede dankzij de bezuinigingen van de afgelopen jaren is de financiële huishouding goed op orde en kan de teruggang van inkomsten straks redelijk soepel ingepast worden in de begroting.

Discussie toelatingsbeleid

Op 17 november 2020 stemde de Tweede Kamer in grote meerderheid voor een motie waarin de overheid opgedragen wordt wetgeving voor te bereiden die een gesloten toelatingsbeleid onmogelijk maakt. Daarmee ligt de onderwijsvrijheid weer onder vuur en werd opnieuw duidelijk hoe broos het bezit ervan feitelijk is. Begin 2021 zal de Onderwijsraad een advies uitbrengen rond dit thema en zich uitspreken over wat artikel 23 van de grondwet betekent in deze tijd en wat de rol van de overheid daarbij hoort te zijn.

II. Ontwikkelingen binnen de school en strategie ten aanzien van die ontwikkelingen

Corona

Verreweg de meest invloedrijke ontwikkeling van 2020 was de coronapandemie. Vanaf 15 maart tot de zomervakantie kon het onderwijs niet of slechts gedeeltelijk fysiek plaatsvinden. Docenten en leerlingen moesten omschakelen naar digitaal onderwijs. De programma's zijn aangepast, centrale examens werden gecancelled. Veel activiteiten die niet het primaire proces betreffen, konden niet doorgaan. Incidenteel zijn, vanwege het grote aantal besmettingen bij leerlingen en/of docenten, afdelingen gesloten of klassen naar huis gestuurd.

De verwachting is dat veel leerlingen leerachterstanden opgelopen hebben. Daarom is gebruik gemaakt van de regeling ondersteuning inhaal- en ondersteuningsprogramma's. Met het subsidiegeld is bijvoorbeeld een winterschool georganiseerd.

Het is nog te vroeg om de effecten van de coronapandemie goed te duiden. Wel is duidelijk dat de pandemie tot nieuwe trends, dan wel tot versterking van al aanwezige trends leidt in het onderwijs en in de samenleving. Te denken valt aan:

- Toenemende digitalisering. Als gevolg van corona vinden veel vergaderingen online plaats en worden veel lessen (ook) online gegeven. De verwachting is dat dit leidt tot blijvende veranderingen in de samenleving en in het onderwijs. In de onderwijsontwikkeling en in de opleiding van docenten dient deze trend meegenomen te worden.
- Toenemende polarisatie in de samenleving. We zien dat ook in onze achterban, bijvoorbeeld rond de invoering van de mondkapjesplicht. Veel mensen hebben uitgesproken en zeer principiële meningen over dergelijke onderwerpen. Dit is een aandachtspunt bij het maken van beleid. Het is van belang dat het reformatorisch onderwijs als geheel als eenheid optrekt, teneinde polarisatie in eigen kring te voorkomen.
- Toenemende stress en onzekerheid bij ouders, leerlingen en bij personeelsleden. Dat vraagt om een juist afgestelde antenne om het welbevinden te peilen en om goed leiderschap om met elkaar op koers te blijven.
- Toenemende zoektocht naar zingeving, met name bij jongeren. Juist in onze school moet het gesprek hierover met de leerlingen gevoerd worden binnen de reguliere lessen. Daarnaast is het van belang vroegtijdig en adequaat te signaleren wanneer deze zoektocht in het leven van een jongere dreigt te ontsporen, zodat tijdig en deskundig hulp geboden kan worden.
- Gebrek aan stageplaatsen en stagemogelijkheden voor onze leerlingen. Hiervoor moet compensatie in het reguliere onderwijsprogramma gezocht worden.

Krimp en leerlingenprognoses

De demografische ontwikkelingen gaan onze school niet voorbij. Ook in onze achterban neemt het aantal kinderen in de gezinnen af. Daarnaast is het automatisme dat gezinnen uit de achterban voor een reformatorische school kiezen, aan het verdwijnen. Leerlingen krijgen steeds meer zelf invloed op de schoolkeuze. Beide ontwikkelingen hebben gevolgen voor de leerlingenprognoses.

De school presenteert zich steeds professioneler aan (toekomstige) ouders en leerlingen. Deze ontwikkeling is versterkt doordat corona het noodzakelijk maakte wervingsactiviteiten digitaal plaats te laten vinden.

Ook op andere wijzen proberen we de gevolgen van krimp te bestrijden. De voorgenomen scholenfusie van Lekkerkerk en Revius is daar een voorbeeld van.

Mede om de continuïteit van de locatie veilig te stellen, is besloten om in Leiden een havo-top (met aansluitend een tweefasen-vwo) te starten.

Daarnaast bezinnen we ons op het aanbieden van goed en eigentijds onderwijs enerzijds (onder andere door contacten met het bedrijfsleven en met het vervolgonderwijs).

Het doel van dit alles is een zo groot mogelijk deel van de achterban blijvend aan de school te verbinden.

Sociale veiligheid en seksuele diversiteit

Wereldwijd is er een ontwikkeling gaande om allerlei vormen van seksualiteit te erkennen en de verschillen tussen mannen en vrouwen uit te wissen. In ons land is steeds minder begrip voor de Bijbelse visie dat seksualiteit verbonden is met een duurzame relatie van één man en één vrouw.

Voor de school is het dan ook van belang in het onderwijs de werkelijke inhoud van seksualiteit en de waarde van het gezin te benadrukken en niet toe te geven aan de politieke en maatschappelijke druk om met de geschetste ontwikkeling mee te bewegen. Tegelijk moet voortdurend gewerkt worden aan een klimaat van sociale veiligheid waarin het voor elke leerling en werknemer goed toeven is.

Het CvB participeert in een werkgroep van de VGS over sociale veiligheid en seksuele diversiteit.

Individualisering en jeugdcultuur

In de samenleving is sprake van toenemende individualisering. Ook jongeren worden hierdoor beïnvloed. Prominente, herkenbare groepen jongeren zijn niet meer te vinden. Sterker nog, deel uitmaken van een groep is taboe geworden voor jongeren. Volgens de literatuur heeft dat vooral te maken met de opkomst van het digitale tijdperk (social media, massacommunicatie, internet), maar spelen ook andere factoren een rol. Zo krijgen ouders pas op latere leeftijd kinderen, zijn kinderen meer verwend en leggen ouders ook meer nadruk op het belang van zelfontplooiing.

Deze trend gaat de gereformeerde gezindte niet voorbij. Ook daar hebben social media in het algemeen en de mobiel in het bijzonder een enorme impact op jongeren. De diversiteit aan levensovertuigingen en de waaier van indrukken die via de mobiel in de oor- en oogpoort van onze leerlingen binnendringen is overweldigend en heeft ook een grote impact. Wat de gevolgen hiervan op lange termijn zullen zijn, is nog niet duidelijk. Wel kan gezegd worden dat jongeren meer geneigd zijn een eigen mening te ontwikkelen die losstaat van het milieu waarin ze opgevoed zijn en zich minder te binden aan een totaalset van overtuigingen. Voor de school betekent dit een extra verantwoordelijkheid om jongeren voor te leven in de waarheid van Gods Woord. Daarnaast moet aandacht besteed worden aan het op de juiste wijze interpreteren van allerlei gegevens die via het scherm de leefwereld van jongeren binnenkomen. En last but not least is gedegen media-educatie van groot belang. Op die reden is besloten om vanaf augustus 2020 het media-educatie programma Stapp, ontwikkeld door Driestar Educatief, schoolbreed in te voeren.

Duurzaamheid

Duurzaamheid is een belangrijk thema in onze samenleving geworden. In het nieuwe SBP is een doelstelling over duurzaamheid geformuleerd. Dit doel is tweeledig. In de eerste plaats willen we leerlingen informeren over de thematiek en hen leren zich ertoe te verhouden vanuit christelijk perspectief. Vervolgens willen we stappen zetten in de richting van een meer duurzame organisatie. Een en ander zal uitgewerkt worden in de locatieplannen. Schoolbreed is een werkgroep actief die bewustwording bevordert en mogelijkheden onderzoekt om tot duurzame bedrijfsvoering te komen. Daarnaast wordt de bewustheid versterkt in het curriculum en met betrekking tot zaken als uitwisselingsreizen.

Internationalisering

Ook vmbo-ers krijgen steeds meer te maken met buitenlandse contacten. Het is daarom van groot belang dat de resultaten van het vak Engels op orde zijn. De school participeert in het netwerk van reformatorische vo-scholen rond een kerngroep Engels die de scholen bezoekt, het gesprek aangaat met vaksecties en 'good practices' deelt.

In 2020 konden leerlingenuitwisselingen en werkweken naar het buitenland niet doorgaan als gevolg van corona.

De school is lid van de Association of Christian Schools International (ASCI). Deze organiseert allerlei vormen van scholing en ontmoeting, zowel fysiek als digitaal, voor docenten/schoolleiders en leerlingen. Ook hier gingen fysieke bijeenkomsten niet door. Van de digitale mogelijkheden wordt beperkt gebruik gemaakt. De school vindt contacten met christenen uit andere culturen zeer waardevol. We kunnen veel van elkaar leren en elkaar bemoedigen.

Passend onderwijs

Op het Driestar College willen we zoveel mogelijk kinderen uit de reformatorische gezindte een plek geven. Voor leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften zijn trajectklassen, een integratieklas en een TOPSklass beschikbaar. Daarnaast wordt veel ondersteuning geboden aan leerlingen in reguliere klassen, onder andere door middel van speciaal aangestelde individuele begeleiders.

De wijze waarop de ondersteuning gestalte krijgt, is vastgelegd in het schoolondersteuningsprofiel.

De school legt jaarlijks verantwoording af aan het samenwerkingsverband over de inhoud van de ondersteuning en de besteding van de middelen.

Het samenwerkingsverband heeft in 2019 een subsidieaanvraag gedaan voor de begeleiding van hoogbegaafden. In 2020 is het project gestart. Op Driestar College wordt het werk gecoördineerd door een speciaal aangestelde talentbegeleider.

In 2020 heeft een landelijke evaluatie van passend onderwijs plaatsgevonden. Op Driestar College zal de praktijk gespiegeld worden aan de Kamerbrief van de minister over de uitkomsten van deze evaluatie en aan de inhoudelijke reactie van het samenwerkingsverband hierop.

III. *Risicomanagement*

Het Driestar College heeft een aantal risico's geformuleerd, die een bedreiging vormen voor de continuïteit van de organisatie en vervolgens beheersingsmaatregelen genomen (met daaraan gekoppeld meetbare acties) om deze risico's te verkleinen.

Jaarlijks wordt gemonitord of de voorgenomen acties uitgevoerd zijn en wat het effect daarvan was. Hierover wordt verslag gedaan aan de RvT en aan de MR.

Tevens worden de beschreven risico's jaarlijks getoetst op actualiteit en worden zo nodig nieuw gesignaleerde risico's toegevoegd.

Bij de vaststelling van het nieuwe SBP is aan de directeuren gevraagd een locatieplan te schrijven met daarin een uitwerking van de strategische doelen voor hun sector/locatie. Aan elk locatieplan wordt een risicoparagraaf toegevoegd, waarin specifieke risico's voor de betreffende locatie benoemd zijn.

Omgang/contacten met de omgeving.

Fusie

In 2019 is besloten tot onderzoek naar de mogelijkheid van een besturenfusie met het Wartburg College in Rotterdam. Het onderzoek heeft geleid tot draagvlak voor de fusie en het opstellen van een Fusie Effectrapportage (FER). Deze is met instemming van de MR en de RvT en een positief advies van de gemeenten Gouda en Rotterdam voorgelegd aan het ministerie van OCW in het kader van de fusietoets. In het verslagjaar is in diverse werkgroepen en gremia veel werk verzet om de fusie voor te bereiden. Ook heeft een ouderraadpleging plaatsgevonden en is diverse malen met verschillende doelgroepen vanuit de school gesproken over het proces. Naar verwachting zal de fusie per 1 april 2021 gerealiseerd worden.

Contacten met stakeholders

Het Driestar College legt verantwoording af aan haar 'stakeholders'. Driestar Contact, het contactorgaan van de school, is twee keer verschenen. Als gevolg van corona is de klankbordavond voor kerkenraden helaas niet doorgegaan en heeft ook geen regiogesprek met ambtsdragers plaatsgevonden.

Er is deelgenomen aan de besprekingen met gemeenten in het kader van de LEA (lokaal educatieve agenda) en het IHP (integraal huisvestingsplan) en aan diverse overleggen met andere reformatorische scholen.

Het Driestar College maakt, samen met de andere scholen voor reformatorisch voortgezet onderwijs, onderdeel uit van het samenwerkingsverband passend onderwijs RefSVO. Het samenwerkingsverband richt zich de komende jaren, mede in verband met de thuiszittersproblematiek, vooral op het in gezamenlijkheid realiseren van een dekkend netwerk van gespecialiseerde voorzieningen.

De school is lid van de VO-Raad, Verus, VGS en VTOI. Zowel met de buurt als met het bedrijfsleven worden contacten onderhouden. Ten slotte vinden wij het van groot belang dat er goede contacten zijn met de aanleverende basisscholen. Deze worden jaarlijks door de afdelingsleiders bezocht in verband met de overdracht en om de resultaten van hun oud-leerlingen door te spreken.

Contacten in de samenleving

Als school gaan we het gesprek aan met personen en instanties buiten de reformatorische wereld, omdat ons onderwijs jongeren opleidt tot staatsburgers die bereid zijn om in deze samenleving hun verantwoordelijkheid te nemen.

Ook wordt in alle afdelingen gestimuleerd dat leerlingen in contact gebracht worden met de seculiere wereld. Dit kan door seculiere gastsprekers uit te nodigen, maar ook door het organiseren van excursies/activiteiten en maatschappelijke stages in een niet kerkelijke omgeving.

Kwaliteitszorg

Het Driestar College heeft haar interne kwaliteitszorg goed op orde. De kwaliteitszorgmedewerker is lid van de landelijke netwerkgroep kwaliteitszorg van het reformatorisch voortgezet onderwijs. Vanuit deze netwerkgroep worden visitaties en audits voorbereid en uitgevoerd. Helaas konden deze dit jaar geen doorgang vinden.

De externe kwaliteitszorg ligt bij de Inspectie van het onderwijs. In 2020 hebben geen inspectiebezoeken plaatsgevonden. Er is wel contact geweest over het verslag van het inspectiebezoek in het kader van burgerschapsonderwijs, dat in november 2019 heeft plaatsgevonden. Het verslag is positief over de wijze waarop de school de burgerschapsopdracht invult.

In het afgelopen jaar zijn geen klachten ingediend bij de klachtencommissie.

Personeel en Organisatie

Juridische structuur

De juridische vorm van de organisatie is een stichting. Het College van Bestuur van de stichting bestaat uit twee personen en is het bevoegd gezag. Het CvB legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht.

Interne organisatiestructuur

De organisatie is opgebouwd uit vier sectoren (locatie Gouda) en twee sublocaties (Leiden en Lekkerkerk) met daarnaast een centrale staforganisatie. De directeuren van de sectoren en locaties alsook de hoofden van de stafafdelingen leggen verantwoording af aan het CvB.

Namen van bestuurders, directieleden en toezichthouders en hun betaalde en onbetaalde functies

Zie bijlage.

Zaken in het afgelopen jaar met behoorlijke personele betekenis

Corona

De uitbraak van het coronavirus (zie elders in het jaarverslag) had op het personeel vanzelfsprekend een grote impact. Er zijn vele collega's die naasten verloren, zelf ziek zijn geworden of anderszins de beperkingen aan den lijven ondervonden hebben. Opvallend is het lage ziekteverzuim tijdens de coronacrisis (zie verzuimcijfers hierna). In eerste instantie was het voorschrift thuis te blijven bij lichte klachten geen reden tot ziekmelding, anders zou juist een stijging te zien zijn geweest. Integendeel, juist doordat thuis werken mogelijk of zelfs verplicht was hebben veel collega's hun werk gedaan op momenten dat zij normaal gesproken niet voor de klas zouden staan of naar kantoor zouden gaan. We willen hier ook de snelle ontwikkeling van het onderwijs op afstand noemen. De noodzaak daarvan heeft enerzijds veel stress opgeleverd en die is gelukkig ook opgemerkt door leidinggevenden. Veel docenten hebben echter ook een ongekend steile leercurve doorgemaakt. We verwachten daarvan nog lange tijd de vruchten te mogen plukken, ook als het reguliere onderwijs (hopelijk snel) weer hervat kan worden.

Fusie

De aanloop naar de besturenfusie per 1 april 2021 raakte in 2020 met name allen voor wie het dagelijkse werk een andere invulling zal krijgen. Dit betreft met name de medewerkers van de ondersteunende diensten, de directeuren en uiteraard de bestuurders. Zij zijn vaak al intensief bij de voorbereidingen betrokken en hebben hierdoor een forse werklast naast hun reguliere werk. Dit geldt ook voor de collega's van de medezeggenschapsraad. Zie ook hierna onder 'Toekomstige ontwikkelingen'.

Convenant 'Aanpak lerarentekort'

Met het convenant 'Aanpak lerarentekort' zijn in november 2019 extra middelen beschikbaar gesteld die kunnen worden aangewend voor ontwikkeltijd, werkdrukverlichting, begeleiding van startende leerkrachten, begeleiding van zij-instromers en/of onderwijsinnovatie. Het Driestar College ontving voor de jaren 2020 en 2021 in totaal € 607.000. Deze middelen zijn in overleg met de MR naar rato verdeeld over de locaties en sectoren, waar in overleg met de medewerkers verdere invulling heeft plaatsgevonden.

Voortgaande versterking van het mentoraat – en derhalve uitbreiding van de beschikbare uren voor leerlingbegeleiding in allerlei vormen – is schoolbreed onderkend als behoefte van veel docenten. Een belangrijk deel van de werkdruggelden is dan ook besteed aan extra uren voor mentoraat. Daarnaast zijn in de sector- en locatieplannen uren vrijgemaakt voor de ontwikkeling van nieuwe onderwijsvormen (Prepared fo Life) en de ondersteuning van docenten daarbij. De lockdown heeft de implementatie van Pfl weliswaar vertraagd, maar is ook een impuls geweest voor onderwijsontwikkeling. Tot slot is op diverse manieren decentraal invulling gevonden voor de

convenantsgelden: bijv. ophoging van het aantal begeleidingsuren voor profielwerkstukken, de inzet van extra surveillanten of formatie-uitbreiding van onderwijsassistenten.

Strategisch personeelsbeleid: de belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen jaar m.b.t. personeel

Ons personeelsbeleid is verbonden aan de thema's van het strategisch beleidskader 2016-2020. Dit betekent dat personeelsinstrumenten enerzijds bijdragen aan de realisatie van strategische doelstellingen en anderzijds aansluiten bij of tegemoetkomen aan de ambities, mogelijkheden en talenten van medewerkers.

Het effect van ons personeelsbeleid wordt in het jaarlijkse medewerkertevredenheidsonderzoek gemeten met behulp van indicatoren die horen bij de doelen 'de basis op orde' en 'professionalisering op maat'. De verzamelde input leidt jaarlijks tot onderzoeksopdrachten vanuit en voorstellen aan het CvB en het directeurenoverleg om aspecten van het personeelsbeleid aan te scherpen.

Bij de ontwikkeling, implementatie, evaluatie en aanpassing van het personeelsbeleid zijn directeuren, leidinggevenden en medewerkers betrokken. Zij zijn immers eindgebruiker én doelgroep van het personeelsbeleid. Ervaringen vanuit de praktijk worden daarom periodiek geïnventariseerd en geëvalueerd. Dit gebeurt bijvoorbeeld standaard jaarlijks t.a.v. het normjaartaakbeleid en het interne opleidingsprogramma Driestar Academie.

Monitoringsinstrumenten zijn, naast het al genoemde MTO, de exitgesprekken met vertrekkende medewerkers en de jaarlijkse kwalitatieve evaluatie van personeelsgesprekken. Het laatstgenoemde instrument is tevens een belangrijk middel om de dialoog tussen leidinggevenden en medewerkers (leraren) over het personeelsbeleid vorm te geven. Op directieniveau vindt deze dialoog plaats in de verantwoordingsgesprekken die het CvB jaarlijks met alle directeuren voert.

De genoemde strategische doelen 'de basis op orde' en 'professionalisering op maat' zijn als structuur voor het vervolg van dit hoofdstuk gehanteerd.

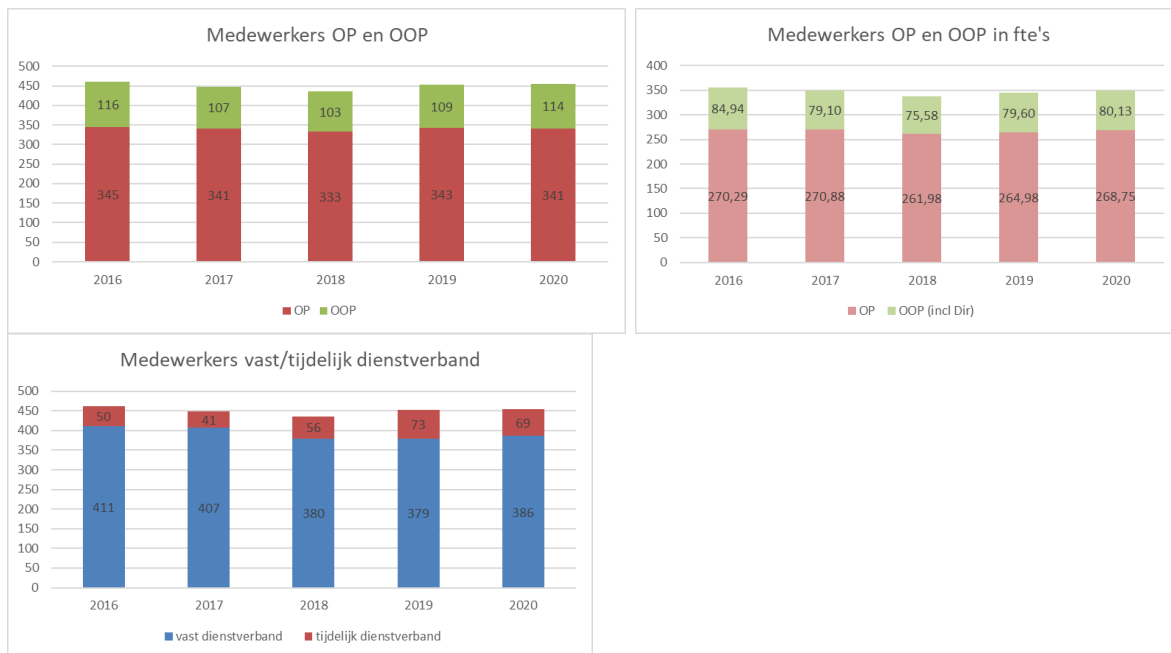
1. De basis op orde

Beleid en processen / AVG

In de voorbereiding op de besturenfusie is een begin gemaakt een analyse van het beleid, alle processen en ICT-systemen van de stafafdelingen. Voor P&O lag in 2020 de prioriteit bij de harmonisatie van arbeidsvoorwaarden, waarover met de vakbonden overleg is gevoerd. Alle P&O-processen voldoen intussen aan de nieuwe privacywetgeving. De voortgaande implementatie van maatregelen in verband met de AVG verloopt in goed overleg met het Privacyteam, waarin het hoofd P&O deelneemt. Het vergroten van het bewustzijn van alle medewerkers in verband met het zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens (van personeel, maar ook van leerlingen) is een speerpunt in de communicatie van het Privacyteam.

Ten aanzien van de opbouw van ons personeelsbestand anticiperen we waar mogelijk op toekomstige ontwikkelingen in het kader van strategisch personeelsbeleid. Zo kan de pensionering van collega's aanleiding zijn om jongere medewerkers te faciliteren voor het volgen van een eerstegraads docentenopleiding. In het kader van de formatieplanning wordt jaarlijks op directieniveau en met medewerkers gesproken over hun wensen in relatie tot de ontwikkelingen in het onderwijsaanbod en de leerlingenprognose.

In de grafieken hieronder zijn de aantallen medewerkers weergegeven in de verhouding onderwijzend personeel (OP) vs. onderwijsondersteunend personeel (OOP) alsmede de verhouding vaste versus tijdelijke dienstverbanden.

Inhuur externen

Voor tijdelijke vacatures of ziektevervanging worden regelmatig externe docenten of onderwijsassistenten ingehuurd. Na een aantal jaren waarin de inleenkosten terugliepen (2018: € 289.000 inclusief BTW) trok de behoefte aan flexibele krachten in 2019 duidelijk aan en kwamen de kosten uit op ca. € 490.000. In het schooljaar 2019/2020 konden wij deze investering deels verzilveren door enkele uitzendkrachten in dienst te nemen. Over het jaar 2020 waren de totale inleenkosten een stuk lager: circa € 347.000. Het zwaartepunt lag in de periode vanaf 1 september (ruim € 180.000).

De kwaliteit van de dienstverlening (en van de Adhoc-docenten zelf) is in het algemeen goed. En in geval van vragen of problemen zijn de contacten oplossingsgericht. Inmiddels functioneert al bijna anderhalf jaar de hernieuwde samenwerking met Adhocdocent. Voor een correcte uitvoering van de (gewijzigde) contractafspraken is de nodige scherpste nodig, maar in goed overleg verloopt dit naar tevredenheid.

Verzuim

Terugdringen van ziekteverzuim is een voortdurend aandachtspunt, zodat er continuïteit is in het onderwijsproces. In 2020 was het verzuimpercentage met 2,94 % bijzonder laag. Met name na als gevolg van de coronacrisis. Ook de meldingsfrequentie was laag: gemiddeld 0,79 ziekmeldingen per medewerker waar dit de voorgaande jaren rond de 1,2 was. Het verzuim was in 2019 was 3,26 %, iets lager dan in 2018 (3,37 %) terwijl dit in 2016 en 2017 nog respectievelijk 4,9 % en 4,36 % was. Er is dus hoe dan ook sprake van een voortgaande daling. Verzuimpercentage en -frequentie zijn al enkele jaren lager dan landelijk in de sector onderwijs.

Ziekteverzuimcijfers	2016		2017		2018		2019		2020	
	Driestar	Gem. VO	Driestar	Gem. VO	Driestar	Gem. VO	Driestar	Gem. VO	Driestar	Gem. VO
ziekteverzuimpercentage	4,90	5,10	4,36	5,30	3,37	5,60	3,26	5,60	2,94	n.n.b.
meldingsfrequentie	1,30		1,17		1,17		1,21		0,78	

Gem. VO= landelijk gemiddelde verzuimcijfer OP Voortgezet Onderwijs. Bron: DUO Verzuimkengetallen.

Verzuimbegeleiding is onderdeel van de integrale personeelszorg van leidinggevenden. De afdeling P&O neemt daarbij een actieve en adviserende rol op zich. Door vroeg in het ziekteproces te interveniëren wordt getracht langdurige uitval te voorkomen. Regelmatig wordt ook preventief gehandeld, bijvoorbeeld door taken tijdelijk aan te passen naar aanleiding van een belastbaarheidsonderzoek of door het aanbieden van coaching. De inzet van dergelijke interventies is de afgelopen jaren toegenomen. Door een relatief kleine investering kunnen zo

langdurige en hoge verzuimkosten of zelfs vertrek wegens arbeidsongeschiktheid worden voorkomen.

Bevoegdheden

Om de kwaliteit van het onderwijs te borgen is naast professionalisering (voortdurend werken aan bekwaamheid) ook de bevoegdheid van docenten van belang.

Het aantal bevoegde docenten is niet precies maatgevend voor het aantal onbevoegd gegeven lessen, maar er is uiteraard wel verband. Ultimo 2020 was 8,87 % van onze docenten (nog) onbevoegd.

OP-formatie verhouding bevoegd/onbevoegd	2016	2017	2018	2019	2020
totaal	270,29	270,88	261,98	264,98	268,75
bevoegd	255,78	253,09	242,16	244,81	244,92
onbevoegd	14,51	17,79	19,82	20,17	23,83
% onbevoegd	5,37%	6,57%	7,56%	7,61%	8,87%

We zien het aantal onbevoegde docenten door de jaren heen langzamerhand toenemen. De laatste jaren is er een forse uitstroom van docenten door pensionering, die voor een belangrijk deel worden vervangen door nieuwe docenten die nog in opleiding zijn.

2. Professionalisering op maat

Scholing en persoonlijke ontwikkeling

De basis voor collectieve en individuele professionalisering is vastgelegd in het Professionaliseringsplan 2018-2020. Dit beleidsdocument geeft richting aan de ontwikkeling van medewerkers en het beslissingskader dat wordt gehanteerd in geval van scholingsaanvragen. Vanaf het cursusjaar 2019-2020 zijn de beschikbare uren voor deskundigheidsbevordering met 50 uur verhoogd tot 170 uur op jaarbasis bij een fulltime betrekking. De invulling van de professionalisering krijgt in overleg met de medewerkers vorm, onder meer in de gesprekkencyclus. Dat is geen vrijblijvende zaak: jaarlijks wordt gemonitord hoe de organisatiedoelen vanuit het strategisch beleidskader worden vertaald in opleiding en ontwikkeling van het personeel (zie hierna: gesprekkencyclus).

Gesprekkencyclus

Door het voeren van ontwikkel-, functionerings- en beoordelingsgesprekken met docenten en onderwijsondersteunend personeel wordt de kwaliteit van het onderwijs en de daarvoor benodigde interne diensten bewaakt. Ook de professionaliseringsbehoefte van medewerkers is daarmee een regelmatig onderwerp van gesprek.

In 2016 is afgesproken de uitvoering van de gesprekkencyclus jaarlijks te evalueren. Naast het aantal gevoerde gesprekken wordt de kwaliteit ervan gemonitord aan de hand van een aantal criteria, die zijn ontleend aan het strategische beleidskader. Zo is het functioneren van elke medewerker direct verbonden met de (onderwijs)doelstellingen van de school en vinden inhoudsvolle gesprekken plaats over ieders bijdrage daaraan.

Normaal gesproken wordt een belangrijk deel van de personeelsgesprekken in het voorjaar gevoerd. Als gevolg van de coronacrisis zijn veel gesprekken uitgesteld. In december 2020 is besloten dat de gesprekken alsnog zoveel mogelijk zullen plaatsvinden voor het einde van het cursusjaar.

Collectieve professionalisering

In het kader van professionalisering wordt jaarlijks een studie- of bezinningsdag(-deel) georganiseerd, die bestemd is voor het voltallige personeel rond een centraal thema onderwerp. In 2020 was veel professionalisering op de agenda ter voorbereiding op de onderwijsvernieuwing in het kader van Pfl: Prepared for Life. Aan het begin van het jaar hebben in dit verband nog de nodige collectieve professionaliseringsactiviteiten plaatsgevonden, veelal op sector-/locatieniveau. Deze hebben als gevolg van de corona-crisis geen vervolg kunnen krijgen. Een enorme collectieve

ontwikkeling heeft plaatsgevonden op het gebied van onderwijs op afstand. De volstrekt nieuwe en urgente situatie die zich aandienende vroeg veel creativiteit en heeft bij veel collega's geleid tot een ongekend steile leercurve met betrekking tot digitale docentvaardigheden.

Individuele professionalisering

Professionalisering is voor het Driestar College een vanzelfsprekende zaak. Het belang van goed opgeleide en toegeruste docenten is evident en met 'professionalisering op maat' als het strategische thema zijn we het aan onze stand verplicht om daarin ook voortdurend te investeren. Dat geldt voor nieuwe docenten (zie onder Opleidingsschool) maar ook voor de continue ontwikkeling van docenten en andere medewerkers in de gehele organisatie.

Individuele professionalisering (op maat) is in het strategisch beleidsplan 2016-2020 een speerpunt. De overschrijding van de scholingskosten gedurende enkele jaren is in dat opzicht positief te duiden: er is veel aandacht besteed aan persoonlijke ontwikkeling van medewerkers. Veel scholingsactiviteiten konden gelukkig doorgang vinden. In het jaar 2020 waren de uitgaven voor professionalisering dan ook iets hoger dan in 2019 en slechts een fractie minder dan begroot, namelijk ruim € 300.000.

Scholingskosten personeel	2016	2017	2018	2019	2020
scholingskosten personeel (werkelijk)	€ 230.358	€ 298.845	€ 346.928	€ 299.714	€ 304.190
scholingskosten personeel (begroot)	€ 251.780	€ 244.720	€ 252.175	€ 293.930	€ 316.730

Opleidingsschool

Onze school maakt, samen met Driestar Educatief en zeven VO-scholen, deel uit van de RAOS (Reformatorische Academische Opleidingsschool). Studenten die een lerarenopleiding volgen op Driestar Educatief zijn vanaf het begin van hun studie minstens twee dagen bij ons op school om de praktijk van het lesgeven te leren. In 2020 ging het om 9 studenten die begeleid werden door een schoolopleider, een vakcoach en een onderzoeksbegeleider.

Om een zo breed mogelijk aanbod van vakken te garanderen, is een voorzichtige samenwerking tussen Hogeschool Rotterdam en Driestar Educatief op gang gekomen. Hierin fungeren de RAOS-scholen als opleidingsschool voor studenten uit onze achterban die aan de Hogeschool Rotterdam een lerarenopleiding doen. Afgelopen jaar was er één student voor biologie die via deze route binnenkwam. Ook een studente Frans maakt van deze route gebruik.

Het inductietraject vervult een positieve rol bij het ingroeien van nieuwbenoemde collega's in onze school. De tien schoolopleiders die verdeeld zijn over de verschillende afdelingen, nemen het leeuwendeel van de begeleiding van de nieuwe collega's voor hun rekening. Dat werkt voor alle partijen prettig. Een deel van het cursusaanbod kon door de coronamaatregelen niet doorgaan en ook liep het benoemingsproces enige vertraging op. Toch zijn we blij dat alle beoordelingen tijdig konden worden gedaan.

De opleidingsschool speelt ook een bredere rol in de school: schoolopleiders worden regelmatig gevraagd om in bij te springen om de onderwijskwaliteit te verbeteren. Bijvoorbeeld door (beeld-) coaching of het geven van presentaties over pedagogisch-didactische thema's.

In 2020 hebben opnieuw enkele schoolopleiders hun VELON-registratie afgerond. Dat betekent dat de Vereniging LerarenOpleiders Nederland officieel heeft aangegeven dat hun werk aan de kwaliteitsstandaarden voldoet. We zijn heel blij met die bevestiging. Alle schoolopleiders van Driestar College (die hun opleiding hebben afgerond) zijn nu geregistreerd.

Driestar Academie

Ook in 2020 was weer een uitgebreid cursusaanbod onder de paraplu van de Driestar Academie in voorbereiding. Er kon op achttien cursussen worden ingeschreven. Het aantal van 57 aanmeldingen was bijna de helft minder dan gebruikelijk en stond duidelijk onder invloed van de

coronacrisis. Na de zomer werd gaandeweg duidelijk dat de cursussen geen doorgang konden vinden.

Gevoerde beleid inzake de beheersing van uitkeringen na ontslag

Als werkgever zijn wij eigenrisicodragers voor uitkeringen die ex-werknemers ontvangen in verband met werkloosheid (WW) of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid (WGA). Voor de financiële risico's die hiermee samenhangen zijn voorzieningen gevormd, die jaarlijks geactualiseerd worden. De uitkeringspecificaties worden maandelijks gecheckt op juistheid.

Om de lasten en het financiële risico te beperken zijn afspraken gemaakt met de medezeggenschapsraad over het inhouden van een WGA-bijdrage op het salaris van medewerkers wanneer de jaarlijkse WGA-lasten meer dan 100.000 euro bedragen. Ook zijn er afspraken gemaakt met Aon en Acture m.b.t. inzet van casemanagement WGA resp. WW, indien noodzakelijk. In 2020 was het niet nodig een beroep te doen op één van deze afspraken.

Daarnaast wordt het risico van bovenmatige uitkeringslasten in verband met arbeidsongeschiktheid met een aantal andere scholen in het reformatorisch VO gezamenlijk gedragen. Verevening is van toepassing wanneer de WGA-lasten in een jaar hoger zijn dan de maximale WGA-premielasten bij publieke verzekering. In 2020 was daarvan geen sprake.

Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van personeel

Op het vlak van strategisch personeelsbeleid staan diverse ontwikkelingen op de agenda. De bestuurlijke fusie met Wartburg College, voorzien per 1 april 2021, is hiervoor reeds genoemd. Onderdeel van de plannen zijn een nieuwe directiestructuur en de integratie van de beide staforganisaties. Daarnaast zullen gefaseerd arbeidsvoorwaarden, personeelsbeleid en de bijbehorende processen en systemen worden geharmoniseerd. De besprekingen met de vakbonden en beide (C)MR'en waren ultimo 2020 in een vergevorderd stadium en worden vervolgd in de periode tot de beoogde fusiedatum.

Als gevolg van de maatwerkafspraken functiemix was het de laatste jaren nauwelijks mogelijk om docenten te bevorderen naar LC- of LD-functies. Door de relatief forse uitstroom van met name LC- en LD-docenten is de afgesproken doelmix inmiddels bijna gerealiseerd. Met de vakbonden was afgesproken eind 2020 een tussenevaluatie te houden. In verband met de voorgenomen fusie is nu afgesproken dat de functiemix onderdeel is van de harmonisatie van arbeidsvoorwaarden, waarover decentraal georganiseerd overleg wordt gevoerd. Beide scholen hebben uitgesproken de streefpercentages van het Wartburg College als gezamenlijke doelstelling te willen hanteren en deze binnen drie jaar te willen realiseren. Dit betekent vanuit het perspectief van het Driestar College een uitbreiding van de docentformatie op LC- en LD-niveau.

Functiemix	nulmeting	oorspronkelijke doelstelling	maatwerkafspraken	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie
	01-10-2008	01-10-2014	31-12-2026	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020
% LB functies	74,4	24,4	45,6	30,0	32,8	33,9	36,0	37,5	42,9	45,3
% LC functies	13,7	52,7	36,1	46,6	43,8	43,0	41,8	41,0	38,0	36,9
% LD functies	11,9	22,9	18,2	23,3	23,4	23,1	22,2	21,5	19,1	17,8

Wanneer door de fusie een grotere organisatie ontstaat, kan dat de mogelijkheden van interne mobiliteit en inzetbaarheid van docenten vergroten. Toch blijft het naar verwachting de komende jaren vaker voorkomen dat docentvacatures moeilijk vervulbaar zijn. Het Driestar College heeft namens de reformatorische VO-scholen zitting de landelijke werkgroep 'Meer personeel in het reformatorisch onderwijs'. Daarin werken wij samen met verwante scholen, ook vanuit het primair onderwijs, de VGS en Driestar Educatief. De werkgroep spant zich in om dreigende personeelstekorten het hoofd te bieden en de aantrekkelijkheid van het werken in het reformatorisch onderwijs te bevorderen. Dit gebeurt onder andere via de website www.endanbenjeleraar.nl en de campagne 'Uurtje voor de klas' / 'Meekijken in de klas'.

Medezeggenschapsraad

Inleiding

2020 was voor de medezeggenschapsraad (MR) een intensief jaar. We kwamen negen keer bijeen in een officiële vergadering. Dat was meer dan gemiddeld. Enkele vergaderingen vonden plaats via Teams. Daarnaast was er een aantal extra momenten gepland voor intern overleg binnen de MR.

De MR zoekt samen met het College van Bestuur (CvB) naar het goede voor de school, waarbij hij op een positieve manier kritisch meedenkt over het beleid van de school. Veelal was het mogelijk om daarmee in te stemmen of het CvB positief te adviseren, waarbij de inbreng van de raad van tijd tot tijd ook een beslissende invloed had op de besluitvorming.

Belangrijke thema's

In het bijzonder maakten twee onderwerpen dat dit jaar voor de Medezeggenschapsraad intensief was: in februari maakte het CvB bekend dat zij voornemens was om te gaan fuseren met het Wartburg College. Bij dit proces werd de Medezeggenschapsraad nauw betrokken. Tijdens laatste vergadering van 2020 stemde de raad in met de fusie. Bij de instemming werd aan het CvB een aantal randvoorwaarden voor de implementatie van de fusie meegegeven. In dit proces was er ook een aantal keren overleg met de Centrale Medezeggenschapsraad (CMR) van het Wartburg College.

De maatregelen als gevolg van de situatie rond Covid-19 leidden tot extra overlegmomenten met de raad. Daarbij stond de vraag centraal hoe in de gegeven omstandigheden het onderwijs zo goed mogelijk vormgegeven kon worden. Er was over deze zaken ook regelmatig contact met ouders.

In de vergaderingen kwamen daarnaast aan de orde: de omgevingsanalyse, het profiel van de vertrouwenspersonen, de vorming van een havotop in Leiden, anders omgaan met onderwijstijd, de ouderbijdrage, duurzaamheid en het protocol gebruik van camera- en videobeelden.

De rapportage van het CvB over de voortgang van het strategisch beleid werd een aantal keren besproken. Ook werd een nieuw Strategisch Beleidsplan vastgesteld. Dit plan loopt tot en met 2024. Verder ontvingen we regelmatig een financiële rapportage. Het is verheugend te merken dat de financiële situatie van de school gezond is.

Gesprek met Raad van Toezicht

Het dagelijks bestuur van de Medezeggenschapsraad had elke keren een gesprek met een delegatie van de Raad van Toezicht. Daarnaast bezocht dhr. G. J. Kats een van de vergaderingen van de raad.

Interne aangelegenheden van de MR

Als nieuwe leden werden per juni 2019 gekozen: dhr. Th. Izelaar, (personeelsgeleding), Teun Eikelboom en Aletta van Veldhuizen (leerlinggeleding). In de oudergeleding werd dhr. B. Drost herkozen. Dhr. W.H.F. Uijl nam afscheid vanwege een benoeming op een andere school. Zijn plaats werd ingenomen door mw. A. A. van Rump-Donker

In het dagelijks bestuur van de MR waren er geen wijzigingen: dhr. P. Goedegebure bleef voorzitter, dhr. A.J. Meijer secretaris en dhr. M.C. van der Spek algemeen-adjunct.

Ook dit jaar was er veel aandacht voor de vraag hoe functioneren we als MR. We spraken indringend met elkaar over dit onderwerp.

Om het contact met de achterban te bevorderen werd voor elke vergadering de agenda gepubliceerd. Van de notulen is steeds een kort verslag beschikbaar. Over de fusie werd in samenspraak met het CvB een ouderraadpleging georganiseerd.

Samen met de CMR van het Wartburg College wordt gewerkt aan de nieuwe structuur van de Medezeggenschap na de fusiedatum.

Ten slotte

We constateren dat het werk in de MR zwaarder en veeleisender wordt. In de uitwerking van de fusie zal de MR regelmatig betrokken worden. De verwachting is dat dit vanaf april 2021 zal gebeuren in een nieuwe MR, die wordt gevormd na de bestuurlijke samenvoeging van het Driestar College en het Wartburg College.

We mogen als MR dankbaar zijn voor de manier waarop we konden functioneren. Het zorgen voor en uitvoeren van verantwoord en kwalitatief goed onderwijs staat steeds centraal in onze vergaderingen.

A.J. Meijer,
secretaris MR

V.l.n.r. achter: Peter Dekker, Bart Drost, Marco van der Spek, Arie Jan Meijer, Peter Goedegebure, Corine van Toor, zittend: Arilène Biemond, Teun Eikelboom, Liza Aalbers, Ella van de Meeberg, Aletta van Veldhuizen, Arianne van Rumpt, Johan Bals, zittend op de hurken: Dirk Hoogendoorn, Thomas Izelaar en Albert van Schothorst.

Financiële verantwoording

Het gevoerde beleid

Ons financiële beleid is gericht op een gezonde exploitatie en vermogenspositie ten behoeve van de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs. Daarbij is het belangrijk dat we onze middelen doelmatig en rechtmatig inzetten en een toereikende reserve aanhouden.

Planning en control

De plan- en controlcyclus is een belangrijk instrument om een gezonde financiële huishouding te kunnen waarborgen. De maandelijkse rapportages stellen ons in staat om de gerealiseerde formatieve inzet te toetsen aan de begrote personeelsformatie. Verder geven de viermaandelijke financiële managementrapportages inzicht in de financiële situatie van de school. De formatiebesprekingen starten tijdig, zodat de sectoren en locaties de personeelsformatie kunnen bijstellen aan de hand van de werkelijke leerlingaantallen. Door deze sturingsmechanismen kunnen we alert en adequaat reageren op ontwikkelingen.

De administratieve organisatie en de maatregelen van interne beheersing zijn ook in 2020 beoordeeld door onze accountant en diverse bedrijfsprocessen door middel van interne audits. Deze zijn over het geheel genomen van adequaat niveau met voldoende beheersingsmaatregelen. De basis van alle procedures en processen is solide. Interne en externe ontwikkelingen die invloed hebben op het realiseren van de strategische en financiële doelstellingen zijn snel in beeld en leiden tot bijsturing als daartoe aanleiding bestaat.

In deze uitwerking van de financiële verantwoording worden de jaarcijfers 2020 en de begroting 2021 beschreven. Verder gaan we in de continuïteitsparagraaf in op toekomstige ontwikkelingen. Hierbij gaat het om onze verwachtingen rond het aantal leerlingen, de personele bezetting en andere belangrijke gebeurtenissen.

FINANCIËLE POSITIE EN CONTINUÏTEITSPARAGRAAF

Het gerealiseerde resultaat over 2020 bedraagt € 156.000. Er was een negatief resultaat begroot van € 337.000. Het verschil wordt met name veroorzaakt door aanmerkelijk hogere overheidsbijdragen, daartegenover staan hogere loon- en huisvestingskosten dan begroot.

Onderstaand figuur toont de balans per 31 december 2019 en de balans per 31 december 2020 en vervolgens de geprognosticeerde balansen per 31 december 2021 t/m 2024. De verwachte balansen voor de komende jaren zijn opgesteld na verwerking van de jaarrekening 2020, de begroting van 2021 en de meerjarenbegrotingen van 2022, 2023 en 2024 en de liquiditeitsprognose (voor een goede vergelijkbaarheid is de balans 2019 voorop geplaatst).

Het Driestar College heeft voldoende vermogen om het onderwijs de komende jaren vorm te blijven geven.

Covid-19

De omstandigheden zijn in 2020 zeer onverwacht snel veranderd. Zowel in het voorjaar van 2020 als tijdens het schrijven van het jaarverslag zijn onze scholen gesloten ter bestrijding van het Covid-19-virus. De financiële impact van de maatregelen die we hebben zijn per saldo tot op heden gering. In de toekomst zal naar verwachting de financiële impact groter kunnen worden. We hebben een goede liquiditeitspositie en we zijn in staat mogelijke onverwachte uitgaven op te kunnen vangen. Er is op dit moment ook geen reden om te vrezen dat onze continuïteit hierdoor in gevaar komt.

Figuur 1 - Balans en geprognosticeerde balans

Balans Driestar College werkelijk en geprognosticeerd						
Balans (x € 1.000)	31-dec-19	31-dec-20	31-dec-21	31-dec-22	31-dec-23	31-dec-24
	€	€	€	€	€	€
Activa						
Vaste activa						
Materiële vaste activa	7.942	8.543	10.038	9.432	8.874	8.649
	7.942	8.543	10.038	9.432	8.874	8.649
Vlottende activa						
Vorraden	181	127	92	87	87	87
Vorderingen	648	336	311	306	306	306
Liquide middelen	11.884	12.454	9.663	9.694	10.030	10.210
	12.713	12.917	10.066	10.087	10.423	10.603
Totaal activa	20.655	21.460	20.104	19.519	19.297	19.252
Passiva						
Eigen vermogen						
Algemene reserve	6.204	6.748	6.605	6.503	6.325	6.406
Bestemmingsreserve (publiek)	4.232	3.844	3.270	2.824	2.557	2.290
	10.436	10.592	9.875	9.327	8.882	8.696
Voorzieningen						
Personeelsvoorzieningen	1.850	2.093	2.128	2.163	2.198	2.233
Overige voorzieningen	4.429	4.116	3.467	3.395	3.583	3.689
	6.279	6.209	5.595	5.558	5.781	5.922
Kortlopende schulden	3.940	4.659	4.634	4.634	4.634	4.634
Totaal passiva	20.655	21.460	20.104	19.519	19.297	19.252

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn in 2020 toegenomen. In totaal werd er voor € 2.155.000 geïnvesteerd (2019: € 2.362.000). Hierin is begrepen een bedrag van per saldo € 155.000 voor nieuw- en verbouw in Gouda (o.a. ventilatie Delta). De totale eigen bijdrage van het Driestar College aan de nieuwbouw in Gouda over de jaren 2017 tot en met 2020 is precies € 4.000.000. Dit wordt verder toegelicht bij de algemene reserve en bestemmingsreserves. Exclusief de investeringen ten laste van de bestemmingsreserve bedragen de investeringen in 2020 € 2.000.000. (2019: 1.444.000). Er is per saldo € 35.000 minder geïnvesteerd dan begroot. Enerzijds is er geïnvesteerd in plein Zèta en anderzijds zijn er minder meerjarige boeken aangeschaft.

De materiële vaste activa zullen in 2021 ten gevolge van verwachte investeringen in ventilatie en klimaatbeheersing (Covid-19) verder toenemen om daarna, gebaseerd op de meerjaren investeringsbegroting, jaarlijks weer af te nemen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn met € 563.000 toegenomen. Een belangrijk deel van deze stijging wordt veroorzaakt door vooruit ontvangen en nog niet bestede subsidiegelden Sterk Techniekonderwijs (STO). Voor de jaren 2021 t/m 2024 zal de liquiditeit ten gevolge van de al eerder genoemde investeringen in ventilatie dalen.

Reserves en voorzieningen

 Algemene reserve
Van het positieve resultaat van € 156.000 over 2020 zijn de afschrijvingskosten van de gerealiseerde vernieuwbouw ad. € 260.000 in mindering gebracht van de in 2016 gevormde bestemmingsreserve huisvesting Gouda.

Vanaf augustus 2020 worden de gelden ten behoeve voor werkdrukverlichtende maatregelen uit de bestemmingsreserve "Onderwijsconvenant" ingezet. De kosten ad € 128.000 zijn ten laste van genoemde voorziening gebracht. Het resterende resultaat ad. € 544.000 is aan de algemene reserve toegevoegd. De streefwaarde van de algemene reserve is opgenomen in de paragraaf Risicomanagement onder het kopje Weerstandsvermogen.

 Bestemmingsreserve huisvesting Gouda

De bestemmingsreserve huisvesting Gouda is per 31 december 2016 gevormd en in 2017 en in 2019 opgehoogd. Na verwerking van de onttrekking per 31 december 2020 bedraagt het saldo € 3.358.000.

 Bestemmingsreserve onderwijsconvenant 1 november 2019

Van de aanvullende bekostiging onderwijsconvenant 1 november 2019 van € 614.000 is in 2019 een bestemmingreserve "Onderwijsconvenant 1 november 2019" gevormd. Dit geld wordt in de schooljaren 2020/2021 en 2021/2022 ingezet. De wijze van besteden heeft plaatsgevonden met actieve betrokkenheid van onderwijzend personeel. Na verwerking van de onttrekking per 31 december 2020 bedraagt het saldo € 486.000.

Personeelsvoorziening

De voorziening voor personeel bestaat uit:

1. Een voorziening voor langdurig zieke medewerkers en voor WW in verband met het eigen risicodragerschap voor (oud-)medewerkers van wie het dienstverband is of wordt beëindigd. De personeelsvoorziening is nodig om mogelijke risico's van (oud-)medewerkers op te kunnen vangen.
2. Een voorziening voor uitkeringen bij toekomstige jubilea.
3. Een voorziening voor niet-opgenomen uren, voortvloeiende uit de in de cao opgenomen verloffregeling inzake levensfasebewust personeelsbeleid.
4. Een nieuw gevormde voorziening spaarverlof.

Aan de voorziening is per saldo een bedrag van € 243.000 (2019: € 345.000) toegevoegd.

De dotatie kan als volgt worden gespecificeerd:

1. Voorziening langdurige zieke medewerkers per saldo € 54.000 toegevoegd, dotatie € 70.000 en een vrijval van € 16.000 (2019: per saldo € 10.000, dotatie € 41.000 en een vrijval € 31.000). De onttrekking aan de voorziening bedroeg € 110.000.
2. Voorziening jubilea toevoeging € 43.000 (2019: € 45.000). De onttrekking aan de voorziening bedroeg € 33.000
3. Voorziening levensfasebewust personeelsbeleid toevoeging per saldo € 266.000 (2019: € 178.000).
4. Aan de voorziening spaarverlof is € 22.000 (2019: € 0) toegevoegd.

Overige voorzieningen

1 Onderhoudsvoorziening

Aan de voorziening groot onderhoud wordt jaarlijks op basis van een meerjarig onderhoudsplan een bedrag gedoteerd. In 2019 is het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) in eigen beheer genomen en in 2020 geactualiseerd.

Bij de actualisatie is gebruikt gemaakt van een nulmeting, uitgevoerd door Van Dorp B.V voor de technische installaties. Het bouwtechnische deel is opgesteld door het hoofd technische dienst, waarbij onderhoudscomponenten beoordeeld zijn op conditieniveau, uitvoeringsplanning en actueel prijsniveau. Daarbij is ook gekeken naar wettelijke en/of Arbo verplichte componenten en zo nodig opgenomen.

2 Voorziening (juridische) claims

De uitkomsten van procedures laten zich op voorhand niet voorspellen.

Het Driestar College is van mening dat aan alle verplichtingen jegens derden is voldaan. Uit voorzichtigheid is daarentegen een voorziening ter dekking van risico's in procedures ad € 710.000 opgenomen. Zie de toelichting op de resultatenrekening en onder risicomangement.

FINANCIËLE GANG VAN ZAKEN IN 2020, BEGROTING 2021 EN MEERJARENBEGROTING

Het resultaat over 2020 is € 493.000 hoger dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door aanmerkelijk meer Rijksbijdrage OCW. Daartegenover staan ook meer (maar niet in dezelfde verhouding) personeelslasten en huisvestingslasten. De structureel hogere baten, zoals de verhoging van de personele- en materiële lumpsum, zijn in begroting van 2021 en de meerjarenbegrotingen opgenomen. Ook de stijging van meer personele lasten en huisvestingslasten zijn in de begroting 2021 en de meerjarenbegroting voorzien. Het achterblijven van de stijging van de personeelslasten wordt onder meer veroorzaakt door wijzigingen in de arbeidsmarkt met als gevolg een verjonging van het personeelsbestand ten gevolge van vrijwillig vertrek van onderwijsgevend personeel en het niet in kunnen vullen van vacatures. Verder zijn de kosten van Leefstijdsfase Bewust Personeelsbeleid hoger dan begroot (minder opname van dagen t.g.v. Covid-19). Tot slot zijn de personeelskosten lager ten gevolge van een lagere dotatie aan de personeelsvoorzieningen dan begroot. In de begroting 2021 en meerjarenbegroting is indien nodig met bovengenoemde ontwikkelingen rekening gehouden.

De huisvestingslasten stijgen door een hogere dotatie aan de voorziening groot onderhoud. Deze post wordt in de toelichting nader verklaard. Ook in de begroting 2021 en meerjarenbegroting 2022 t/m 2024 is rekening gehouden met een structureel hogere dotatie aan de voorziening grootonderhoud.

In figuur 2 wordt de realisatie 2020 ten opzichte van begroting en realisatie 2019 en (meerjaren)begroting weergegeven (voor een goede vergelijkbaarheid is de realisatie 2019 voorop geplaatst).

Figuur 2 – Realisatie en (meerjaren)raming van baten en lasten

Realisatie 2020 en (meerjaren)begroting 2021/2024 Driestar College									
B3	Staat van baten en lasten (x € 1.000)	Verslagjaar 2019	Verslagjaar 2020	Begroting 2020	Vershil	Begroting 2021	M.j.begr. 2022	M.j.begr. 2023	M.j.begr. 2024
3	Baten								
3.1	Rijksbijdrage OCW	35.470	35.196	34.530	666	36.324	36.009	36.199	36.811
3.2	Overige overheidsbijdragen	345	336	334	2	330	330	330	330
3.4	Opbrengst werk voor derden	107	79	83	-4	85	85	85	85
3.5	Overige baten	1.021	459	930	-471	955	952	952	952
	Totaal baten	36.943	36.070	35.877	193	37.692	37.375	37.565	38.177
4	Lasten								
4.1	Personeelslasten	27.197	28.789	28.608	181	29.640	29.479	29.583	29.893
4.2	Afschrijvingen	1.416	1.535	1.566	-31	1.646	1.744	1.736	1.733
4.3	Huisvestingslasten	2.810	2.306	2.220	86	2.811	2.400	2.435	2.447
4.4	Overige instellingslasten	4.474	3.285	3.823	-538	4.312	4.301	4.256	4.290
	Totaal lasten	35.897	35.915	36.217	-302	38.409	37.924	38.009	38.363
	Saldo baten minus lasten	1.046	155	-340	495	-717	-548	-445	-186
5	Financiële baten en lasten	20	1	3	-2	-	-	-	-
	Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	1.066	156	-337	493	-717	-548	-445	-186
4.1	Onttrekking bestemmingsreserve werkdrukvermindering	76	128	-	128	307	179	-	-
4.2	Onttrekking bestemmingsreserve nieuwen verbouw Gouda	218	260	267	-7	267	267	267	267
	Genormaliseerd resultaat	1.360	544	-70	614	-143	-103	-178	80
	Aantal leerlingen per 1 oktober	3.962	3.878	3.879		3.954	3.931	3.953	4.025

Onderstaand treft u de belangrijkste afwijkingen aan van het resultaat 2020 ten opzichte van de begroting 2020. Tenzij aangegeven heeft de afwijking van het resultaat 2020 geen effect op de begroting van 2021 en de meerjarenbegrotingen van 2022 t/m 2024; dit omdat de meeste afwijkingen bij het opstellen van de begrotingen reeds bekend waren en, indien structureel, in de (meerjaren)begroting meegenomen zijn.

Exploitatie 2020

Baten

Rijksbijdragen

- De personele lumpsum is 0,7% hoger dan begroot. Tegenover een hogere personele lumpsum staan ook hogere loonkosten (duurdere cao);
- Meer materiële lumpsum en lumpsum lesmateriaal. In de begroting 2020 was geen indexering opgenomen; dit omdat er in 2019 (tegen de verwachting in) geen indexering heeft plaats gevonden. De indexering in 2020 is 1.75%;
- De toegekende subsidie voor Sterk Techniek Onderwijs (STO) is opgenomen voor dat deel waarvan de kosten in de exploitatie zijn doorgelopen en gedeclareerd kunnen worden;
- De aanvullende bekostiging voor een technisch sterker vmbo veroorzaakt door besteding van op de balans gereserveerde techniekgeden 2018/2019 (zie kosten onder huisvestingskosten);
- De niet geormerkte subsidie is met name door meer subsidie op de prestatiebox hoger dan begroot.

Overige baten

- Aanmerkelijk minder baten uit doorberekening van bijdragen excursies. Ten gevolge van de uitbraak van Covid-19 in februari 2020 zijn heel veel excursies en werkweken niet doorgegaan. Hiertegenover staan ook aanmerkelijk minder kosten.

Lasten

Personele lasten

Meer personele lasten als gevolg van:

- Hogere kosten cao, naast indexering van lonen en ophoging percentage eindejaarsuitkering ook kosten van een eenmalige uitkering;
- Meer kosten Leefstijdsfase Bewust Personeelsbeleid (minder opname van dagen vanwege Covid-19);
- Vanaf 1 augustus meer inzet van personeel t.g.v. uitgifte taakuren om werkdruk te verminderen (wordt betaald uit bestemmingsreserve werkdrukvermindering);
- Vanaf 1 augustus meer inzet van personeel t.g.v. uitgifte (taak)uren Sterk Techniek Onderwijs (wordt betaald uit geormerkte subsidie STO, zie toelichting onder Rijksbijdragen);

- Anderzijds worden de loonkosten gedrukt door vacatures en geen inzet van 'eigen' werkdrukgeden uit de begroting;
- Minder dotatie aan personele voorzieningen.

Afschrijvingskosten

De grootste afwijking bij afschrijvingen zijn minder afschrijvingslasten op boeken.

Huisvestingslasten

- Hogere dotatie onderhoudsvoorziening. Aan de voorziening groot onderhoud wordt jaarlijks op basis van een meerjarig onderhoudsplan een bedrag gedoteerd. Als gevolg van het actualiseren van de meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) in 2019 en 2020 stijgt de dotatie van ruim 4 ton naar ruim 6 ton. De MJOP is eerst pas in de loop van 2020 tot stand gekomen. In de begroting van 2020 was een stijging van de jaarlijkse dotatie niet voorzien. De onderhoudskosten zijn kritisch beoordeeld in relatie tot een verantwoord uitgavenpatroon;
- Verder wordt het verschil in huisvestingslasten onder meer veroorzaakt door vooralsnog lagere uitgaven voor onderhoud. Mede door het niet doorgaan van een project in Lekkerkerk blijven de kosten voor onderhoud achter;
- Ook de energiekosten zijn door een zacht jaar en een eenmalige forse creditering van Stedin lager.

Overige instellingslasten

- Meer (juridische) adviezen o.a. veroorzaakt door kosten begeleiding fusietraject Driestar College / Wartburg College, Strategische advieskosten, (juridische)advieskosten afwikkeling vernieuwbouw en havo-top Leiden;
- Minder kosten leermiddelen secties (mede t.g.v. Covid-19), maar meer kosten éénjarige schoolboeken en licenties.
- Minder kosten onderwijskundige dienstverlening en beroepskeuzebegeleiding;
- Meer ICT-kosten doordat één project in 2019 niet tijdig is opgeleverd en t.g.v. Covid-19;
- Minder kosten excursies (zie ook toelichting bij overige baten). Annuleringskosten zijn niet doorbelast aan ouders, maar in de exploitatie verwerkt. Gesaldeerd zijn de excursiekosten meer dan begroot.

Ontwikkelingen in 2020

In de begroting van 2020 was conform de leerlingenprognose uitgegaan van een stijging van het aantal leerlingen per 1 augustus 2020 van 3.878 naar 3.954 leerlingen. Het werkelijk aantal leerlingen is precies op 3.954 uitgekomen. Per 1 augustus 2020 zijn er drie klassen meer geformeerd om de groei van het aantal leerlingen op te vangen. Vanaf september 2018 zijn er activiteiten ontwikkeld om per 1 augustus 2020 anders om te gaan met de onderwijstijd. Per sector/locatie is nagedacht over dit onderwerp en is er een Plan van Aanpak opgesteld onder de noemer "Prepared for life" (Pfl). Vanwege het heersende Covid-19-virus is besloten om de implementatie hiervan een jaar uit te stellen. De in het CvB/DO vastgestelde inzet van extra gelden voor werkdrukvermindering zijn in het formatieplan 2020/2021 en in de begroting 2021 verwerkt. Als Driestar College zijn we penvoerder van het subsidietraject Sterk Techniekonderwijs (STO). Het gaat om een totaalbedrag van ruim € 4.000.000. Van dit bedrag is ongeveer € 750.000 voor het Driestar College. Met gezamenlijke scholen uit Gouda (vmbo en mbo) is in 2020 een start gemaakt. Vanuit deze subsidie wordt onder andere de bemensing van de diverse werkgroepen betaald. Dit is verwerkt in het taakbeleid van de docenten uit de sector techniek. Verder is er een tweetal praktijkondersteuners benoemd voor BWI en PIE. Voorts is er in 2020 meer duidelijkheid gekomen met betrekking tot de Wet vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs. Door een aangenomen amendement wordt de wet uitgebreid met een aanvullende bekostiging van zogeheten 'vaste voet' van ruim € 200.000 voor schoolvestigingen met een breed onderwijsaanbod. Ondanks dat het wetsvoorstel door beide kamers is aanvaard, is het op het moment van schrijven nog niet duidelijk hoe deze regeling er precies uitgaat zien. Naar verwachting komt het Driestar College in aanmerking voor deze regeling. Per saldo zal dit een bedrag opleveren van ca. € 135.000 per vestiging (ca. 2/3 deel van ruim € 200.000). In de begroting hebben wij op basis van de wel bekende gegevens en onze interpretatie een vermindering ten gevolge van invoering van de Vereenvoudiging van de bekostiging verwerkt.

Begroting 2021 en meerjarenraming

Baten

Rijksbijdragen OCW

- *Personele en materiële lumpsum*
In afwijking van het overzicht van de VO-raad hebben wij in onze berekening, in overleg met het Wartburg College, de vastgestelde gemiddelde personeelslast (gpl) per 1 januari 2021 opgehoogd uit de loonruimte 2021 met 0.75%. Deze ophoging dient ter dekking van de aangekondigde verhoging van de pensioenpremies.
- *Materiële lumpsum*
In 2020 heeft er prijsbijstelling van 1.75% plaatsgevonden. De VO-raad spreekt geen verwachting voor 2021 uit. De gemiddelde prijsbijstelling van de laatste vijf jaar bedraagt ca. 1.0%. Dit percentage is in de begroting voor 2021 opgenomen. Voor de meerjarenbegroting is geen rekening gehouden met een mogelijke prijscompensatie.
- *Doelsubsidies*

- Prestatiebox

In het sectorakkoord Voortgezet Onderwijs is afgesproken dat de intensiveringsmiddelen uit het Nationaal Onderwijsakkoord uit 2013 worden toegevoegd aan de huidige prestatiebox. Op 2 oktober 2020 heeft de minister van OCW het nieuwe bedrag per leerling vastgesteld op € 341 (was € 330,50 per leerling). Dit bedrag is in de begroting van 2021 ook opgenomen.

- Subsidie Sterk Techniek Onderwijs

De toegekende subsidie voor Sterk Techniek Onderwijs (STO) is opgenomen voor dat deel waarvan de kosten in de begroting 2021 zijn opgenomen.

- *Doorbetalingen rijksbijdrage samenwerkingsverband*

De opbrengsten voor lichte en zware ondersteuning zijn overgenomen uit de concept (meerjaren)begroting 2021 van het samenwerkingsverband RefSVO.

De overige baten

De overige baten zijn alleen opgenomen indien daar voldoende zekerheid over bestond.

Lasten

Personele lasten

In de loonruimte is geen rekening gehouden met een loonstijging. De VO-raad gaf aan dat een indexering van de personele lumpsum vanwege Covid-19 nogal onzeker is en dat zij met de cao-afspraken altijd proberen om binnen de beschikbare ruimte te blijven. Uitgangspunten voor de begroting en meerjarenbegroting zijn: de werkelijke personeelsformatie per eind september 2020, de actuele leerlingenprognose en op basis daarvan een reële inschatting van de formatie per 1 augustus 2021. Volgens de prognose daalt het aantal leerlingen per 1 augustus 2021 met 22 leerlingen (exclusief Vavo-leerlingen is de daling 26 leerlingen). In de begroting van 2021 is rekening gehouden met een daling van het aantal klassen per 1 augustus 2021 met twee. Verder is rekening gehouden met de start van een Havo-bovenbouw in Leiden en als gevolg daarvan een vermindering van de formatie van de Havo-bovenbouw in Gouda. Vanwege de loonstijging in 2020 en de stijging van de pensioenpremie per 1 januari 2021 stijgen de pensioenkosten vrij fors.

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten stijgen. Onder afschrijvingskosten gebouwen is een bedrag opgenomen van € 267.000 inzake afschrijvingskosten van de eigen bijdrage aan de Nieuw- en verbouw te Gouda. De afschrijvingskosten van de vernieuwbouw worden bij het opmaken van de jaarrekening in mindering gebracht van de bestemmingsreserve.

De investeringsbegroting is € 3.141.000 (2020: € 2.035.000) en is daarmee aanmerkelijk hoger dan die van 2020. De verdeling is als volgt.

- Inventaris en installaties € 2.213.000 (2020: € 790.000), waaronder ventilatie in Gouda en Lekkerkerk € 1.900.000;
- ICT € 547.000 (2020: € 805.000);
- Boeken € 381.000 (2020: € 440.000).

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten nemen aanmerkelijk toe. Ter toelichting het volgende:

- Onderhoud gebouwen dalen licht. De onderhoudskosten van de gebouwen zijn overgenomen uit het nieuwe onderhoudsprogramma O-prognose;
- Onder de onderhoudskosten is een eenmalige post voor kleine verbouwingen in de gebouwen voor een totaalbedrag van € 350.000 opgenomen;
- De schoonmaakkosten stijgen. In 2020 is een Europese aanbesteding voor de schoonmaak gedaan. De reden hiertoe was dat schoonmaakbedrijf Asito niet in staat is gebleken tot het adequaat schoonmaken van onze schoolgebouwen;
- Hogere dotatie onderhoudsvoorziening met € 210.000. In 2019 is door onze toen nieuwe installateur Van Dorp B.V. een nulmeting uitgevoerd. De uitkomsten van de nulmeting zijn in het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) verwerkt. Ook is in 2019 het MJOP in eigen beheer genomen. Met het in eigen beheer nemen heeft er een actualisatie van het MJOP plaatsgevonden, hierbij is noodzakelijk onderhoud, waaronder het verduurzamen van gebouwen, wettelijke en/of Arbo verplichte componenten toegevoegd.

Samengevat is een hogere dotatie onder meer noodzakelijk ten gevolge van:

- Inventarisatie alle installaties en actualisatie prijzen door nieuwe installateur;
- Inventarisatie door directeuren;
- Verduurzamen gebouwen, ledverlichting en gelijktijdig nieuwe plafonds (uit energiescan ODMH);
- Toename aantal gebouwen waar een onderhoudsvoorziening voor wordt opgebouwd.

In verband met het op (redelijk korte) termijn samengaan van de vestiging Lekkerkerk met Revius van het Wartburg College vindt er voor gebouw Rehôboth in Lekkerkerk een beperkte dotatie plaats (€ 15.000 i.p.v. € 76.000).

Overige instellingslasten

Per saldo stijgt deze post met een kleine vijf ton. De grootste verschillen (> € 25.000) zijn:

- Advieskosten stijgt met € 150.000.

Onder advieskosten zijn extra kosten opgenomen voor:

- Fusie, o.a. Galangroep, Van Doorne notarissen en fiscalisten en overige
- Begeleiding inzake fusie van diverse disciplines binnen het Driestar College
- Begeleiding start Havo-top in Leiden door B&T organisatieadviesbureau voor het onderwijs
- Begeleiding stuurgroep Sterk Techniek Onderwijs STO Regio Gouda (hier staan baten tegenover)
- Lesmaterialen t.b.v. secties stijgen met meer dan een ton.
In het kader van 'Anders omgaan met onderwijstijd' zijn in alle sectoren/locaties bedragen opgenomen om zaken buiten school te kunnen doen. Deze bedragen zijn opgenomen bij 'Projecten Pfl' onder de sectiekosten.
- ICT-kosten stijgen met ook met meer dan een ton. De meest in het oog springende stijgers zijn:
 - Aanschaf materiaal i.v.m. Covid-19
 - Kosten project samenvoegen applicaties t.g.v. fusie met het Wartburg College.
- Diverse kosten m.b.t. het onderwijs stijgt. Onder deze post is een bedrag van € 60.000 (2020: € 35.000) opgenomen uit de koersnota voor het implementeren voor onderwijsontwikkelingen.

RISICOMANAGEMENT

Vanuit onze risicoanalyse doen we - uitgaande van de strategische doelen en daarop gebaseerde financiële uitgangspunten - een uitspraak over de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen. De benodigde financiële buffer is bepaald op basis van een in november 2020 geactualiseerde risicoanalyse.

Risico's met de grootste impact zijn:

- bedreiging identiteit van binnenuit
- te hoog ziekteverzuim
- afname leerlingenaantallen
- grillig overheidsbeleid met betrekking tot subsidies
- wijzigingen in de cao
- de zorgvraag en de verplichting tot het verlenen van zorg nemen toe
- veiligheid
- geringe kostenflexibiliteit
- voldoen aan wet- en regelgeving
- start Havo-top in Leiden

Het college van bestuur heeft op basis van de risicoanalyse het gewenste zekerheidsniveau vastgesteld op 95%. Jaarlijks wordt per risico gekeken of voor de inschatting van de "kans" en de "impact" herziening nodig is. Ook wordt besproken of risico's moeten worden toegevoegd en/of verwijderd kunnen worden. De beheersmaatregelen voor de risico's zijn opgenomen in de plan- en controlcyclus en worden periodiek besproken.

Het goed functioneren van de plan- & controlcyclus is de belangrijkste beheersingsmaatregel in ons risicomanagement. De prestatie-indicatoren maken onderdeel uit van de managementinformatie. Er is een plan- en control jaarplan: elke prestatie- of risico-indicator wordt één of meerdere keren per jaar besproken in de verantwoordings- c.q. monitoringsgesprekken. Er is een gestructureerde verantwoordings- c.q. monitoringsgesprekkencyclus. Planning & control en het weerstandsvermogen zijn tot op zekere hoogte te beschouwen als communicerende vaten: hoe beter de plan en control, hoe lager het weerstandsvermogen kan zijn, omdat de kans dat de gesignaleerde risico's daadwerkelijk tot financiële nadelen leiden dan geringer is. Het actuele weerstandsvermogen en het geprognosticeerde weerstandsvermogen - gebaseerd op de meerjarenbegroting - maken onderdeel uit van de managementinformatie.

RISICOPARAGRAAF

In deze risicoparagraaf vestigen we de aandacht op enkele in het financieel beleidsplan opgenomen risico's.

Personele lasten

Cao

Op 31 december 2020 is de looptijd van de CAO VO 2020 verstreken. Sociale partners hebben echter besloten om deze cao niet op te zeggen. Dit betekent dat de cao van rechtswege is verlengd tot en met 31 december 2021, met als gevolg dat de hierin opgenomen arbeidsvoorwaarden in ieder geval tot die datum van toepassing zijn. Het streven van de VO-raad is echter wel om op de kortere termijn tot een nieuwe CAO VO te komen. De gesprekken met de onderwijsbonden daarover zijn eind januari 2021 gestart. Naar verwachting zal de overheid vanwege het Covid-19-virus terughoudend zijn met indexering van de personele lumpsum. De VO-raad heeft aangegeven 0.8% van een eventuele loonruimte nodig te hebben voor stijging van de werkgeverslasten. Hoewel de VO-Raad aangeeft met cao-afspraken te proberen om binnen de beschikbare ruimte te blijven, zal dit vanwege de fors gestegen kosten voor pensioenpremies niet eenvoudig zijn. Mocht de overheid besluiten om voor 2021 geen indexering toe te passen, dan komen de gestegen werkgeverslasten volledig voor rekening van de school.

Anders omgaan met onderwijstijd

Vanaf september 2018 zijn er activiteiten ontwikkeld om per 1 augustus 2020 anders om te gaan met de onderwijstijd. Per sector/locatie is nagedacht over dit onderwerp en is er een Plan van Aanpak opgesteld onder de noemer "Prepared for life" (Pfl). Voor verdere toelichting zie ook de Strategische Beleidsthema's en -doelen in de koersnota van het college van bestuur. Afgesproken is dat deze grote uitdaging budgetneutraal uitgevoerd dient te worden. Vanwege Covid-19 is de invoering van Pfl met een jaar uitgesteld tot 1 augustus 2021. Het is niet uitgesloten dat vanwege het voortduren van Covid-19 de invoering van Pfl nog later gaat worden.

Inzet werkdrukverlichtende maatregelen uit bestemmingsreserve

Op basis van de Regeling bijzondere en aanvullende bekostiging PO en VO 2019, is in 2019 € 614.000 ontvangen. Omdat besteding van deze gelden in de schooljaren 2020/2021 en 2021/2022 zal plaatsvinden, is de bestemmingsreserve 'Onderwijsconvenant 1 november 2019' gevormd. Besteding van deze middelen heeft plaats gevonden met actieve betrokkenheid van het onderwijzend personeel. De werkdruk verminderende maatregelen lopen tot 1 augustus 2022. De minister van onderwijs heeft aangegeven geen structureel geld beschikbaar te zullen stellen. De met ingang van 1 augustus 2020 uitgegeven extra taakuren en andere middelen om de werkdruk te verlichten zullen per 1 augustus 2022 weer teruggedraaid moeten worden.

Lesvraag

Verder is er nog een risico dat de lesvraag per jaar door een ongunstige splitsingsfactor af kan wijken van de begroting en meerjarenbegroting, zodat de personele lasten stijgen. Iedere klas extra kost ongeveer circa € 84.000.

Onzekere overheidsfinanciering*Algemeen*

De ontwikkeling van de totale overheidsfinanciën blijft een onzekerheidsfactor voor het meerjarenperspectief. In de rijksbegroting 2021 zijn geen extra middelen beschikbaar gesteld voor het Voortgezet Onderwijs. Sinds enkele jaren is er een toename van niet-structurele subsidies. Dit betekent dat hier ook geen structurele kosten tegenover mogen staan. Het wegvallen van subsidies moet leiden tot het wegvallen van hieraan gelieerde kosten. Toch kan het wegvallen van deze subsidiestromen leiden tot een negatief effect op het resultaat. Het streven is een dekkende exploitatie op basis van de structurele bekostiging.

Prestatiebox

Het sectorakkoord Voortgezet Onderwijs (vo) verloopt eind 2020. In het sectorakkoord is opgenomen dat in 2020 een evaluevaluatie plaatsvindt. De inzet van de prestatieboxmiddelen in het voortgezet onderwijs na 2020 is onderdeel van deze evaluatie. In het najaar van 2020 is besloten over de inzet van deze middelen. De middelen uit de prestatiebox blijven ook na 2020 beschikbaar voor de sector.

Technieksubsidie (STO)

Het ministerie van OCW heeft op 12 september 2018 de regeling 'Sterk Techniekonderwijs 2020-2023' gepubliceerd. Vmbo-scholen in de regio Gouda hebben gezamenlijk onder deskundige leiding een regiovisie ontwikkeld, een activiteitenplan gemaakt en een meerjaren kostenbegroting opgesteld. Op 1 juli 2020 heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de aangevraagde subsidie over de periode 1 januari 2020 t/m 31 december 2023 toegekend. In de toekenning is een subsidiebedrag opgenomen voor alle deelnemers van € 4.183.000. De subsidie wordt als voorschot per jaar verleend. Het Driestar College is als penvoerder van dit project verantwoordelijk voor de verplichtingen die in wet- en regelgeving van toepassing zijn. De financiële verantwoording van de subsidie geschiedt in de jaarverslaggeving, overeenkomstig, de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Niet bestede middelen worden teruggevorderd. Het Driestar College is ook verantwoordelijk voor de eventuele gevolgen bij niet naleving van de regeling.

Leerlingenprognose

In de meerjarenbegroting is uitgegaan van de aannames in de leerlingenprognose. De prognose is op basis van nieuwe instroom en doorstroom per 1 augustus 2020. De verwachte nieuwe instroom voor komende jaren is in september jl. geactualiseerd. Het Driestar College maakt gebruik van instroomgegevens van leerlingen van de basisscholen die afkomstig zijn uit de open onderwijsdata van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) van het ministerie van OCW. De instroom percentages worden bepaald door een gemiddelde te nemen van de instroom van de laatste drie jaar. De lagere instroom, dan geprognosticeerd, van de afgelopen jaren is dus in het instroompercentage per basisschool verwerkt.

Vereenvoudiging bekostiging

Op 2 juli 2020 heeft de Tweede Kamer de Wet vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs aangenomen. De inwerkingtreding is 1 januari 2022. Er zal vanaf die datum worden gerekend met 4 parameters:

- een vast bedrag voor een hoofdvestiging,
- een lager vast bedrag voor een nevenvestiging,
- een bedrag per leerling en
- een opslag per leerling voor de bovenbouw van het vbo en alle leerlingen in het praktijkonderwijs.

Aanvullend zijn er twee bekostigingsregelingen ontwikkeld: één voor de gemengde leerweg (gl) in het vmbo en één voor geïsoleerde vo-scholen. Conform de eerder geformuleerde uitgangspunten, zal het voordeel dat brede scholengemeenschappen nu hebben worden verminderd, de vrijvallende middelen komen ten gunste van de categorale scholen en smalle scholengemeenschappen. Het herverdeeffect wordt gedurende vier jaar in gelijke stappen op- en afgebouwd.

Door een aangenomen amendement wordt de wet uitgebreid met een aanvullende bekostiging van zogeheten 'vaste voet' van ruim € 200.000 voor schoolvestigingen met een breed onderwijsaanbod. Op 27 oktober 2020 heeft de eerste kamer het wetsvoorstel als hamerstuk aanvaard. Ondanks dat het wetsvoorstel door beide kamers is aanvaard is het op het moment van schrijven nog niet duidelijk hoe deze regeling er precies uit gaat zien. Er wordt gedacht aan de volgende criteria waar een vestiging aan moet voldoen:

- op de vestiging moet leerjaar 1 en leerjaar 2 worden aangeboden, ongeacht de schoolsoort; en
- op de vestiging moet afsluitend onderwijs (dus eindexamen) worden aangeboden op de schoolsoorten vbo, mavo, havo en vwo.

Deze regeling moet gedekt worden uit de totale lumpsumbekostiging. Naar verwachting komt het Driestar College in aanmerking voor deze regeling. Per saldo zal dit een bedrag opleveren van ca. € 135.000 per vestiging (ca. 2/3 deel van ruim € 200.000). Er is echter tot op de dag van vandaag geen lijst van de ca. 75 scholen die in aanmerking komen voor een extra vaste voet van € 200.000. Ook zijn de nieuwe vaste bedragen per parameter niet bekend gemaakt. Het Driestar College gaat uit van een nieuwe overgangsregeling, maar ook deze is niet bekend. In de begroting hebben wij op basis van de wel bekende gegevens en onze interpretatie een vermindering ten gevolge van invoering van de Vereenvoudiging van de bekostiging verwerkt.

Levensfasebewust personeelsbeleid (LBP)

LBP kent de werknemer een eigen budget ter waarde van 50 uur toe, dat op verschillende manieren kan worden ingezet. Deze 50 uur kan jaarlijks als taakverlichting worden ingezet, maar kan ook gespaard worden, waarna deze uren opgenomen kunnen worden. Bij de optie 'sparen' gold eerst een maximale termijn van 4 jaar, die in de cao-VO per 1 juli 2016 is losgelaten. Wel geldt dat het verlofsaldo aan het einde van het kalenderjaar niet hoger mag zijn dan 1843 uur. Het mag duidelijk zijn dat dergelijke hoge saldi niet wenselijk zijn. Daarom is afgesproken dat regelmatige inzet van deze uren als lesvrije dagen, aanvullend ouderschapsverlof en extra studieverlof onderdeel zijn van het functioneringsgesprek. Handvat daarbij is het verlofreglement, dat is opgesteld om de opname van verlofuren te reguleren en beheersbaar te maken.

Kosten zorg en passend onderwijs

Intern

In de afgelopen jaren heeft het Driestar College te maken gehad met een forse groei van het aantal leerlingen die extra zorg nodig hebben. De laatste jaren stabiliseert het aantal leerlingen in Traject rond de 70 leerlingen. Ook de formatie van het aantal klassen is gestabiliseerd op 7 klassen. Verder is er een TOP's klas en een integratieklas.

De interne zorgkosten worden vanaf het jaar 2018 vrijwel gedekt door baten uit het Samenwerkingsverband.

Extern

Het aantal verwijzingen naar het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) bedraagt 25 leerlingen. De kosten ad € 287.000 (bijna € 11.500 per leerling) zijn in de begroting van 2021 van het RefSVO opgenomen en worden met de uitkering verrekend. Het streven is erop gericht om een zorg leerlingen zo lang als mogelijk is in huis te houden.

Huisvesting

In 2017 was op grond van besprekingen met de gemeente Gouda en de gemeente Krimpenerwaard duidelijk geworden dat deze gemeenten binnen nu en 15 jaar investeringen denken te doen in onze schoolgebouwen.

Lekkerkerk

Binnen de gemeente Krimpenerwaard hebben de besprekingen in april van 2018 geleid tot het tekenen van een convenant integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijshuisvesting. Het IHP is in de gemeenteraadsvergadering van 11 december 2018 door de raad van de Krimpenerwaard vastgesteld. In de Krimpenerwaard is een aanvang gemaakt met het ten uitvoer brengen van de plannen. Het oudste gedeelte van het gebouw in Lekkerkerk staat gepland om over ca. 8 jaar aan te pakken. Er is een voorlopige eigen bijdrage berekend van ca. € 200.000 (o.b.v. bouwtarieven 2017).

Gouda

Ook binnen de gemeente Gouda hebben de besprekingen geleid tot een intentieverklaring. Op 16 april 2019 heeft de ondertekening plaatsgevonden. De gemeenteraad van Gouda heeft op 19 februari 2020 ingestemd met het uitvoeringsplan eerste tranche IHP (nieuwbouw en renovatie in de eerste 5 jaar) en de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs. Volgens het concept IHP staat gebouw Alfa in de tweede tranche (5 tot 10 jaar, met nadruk op eerder 10 dan 5 jaar) en gebouw Bèta in de derde tranche (10 tot 15 jaar, met nadruk op eerder 15 dan 10 jaar) voor nieuwbouw/renovatie gepland. Er is nog steeds geen duidelijkheid over de eigen bijdrage aan deze projecten. Er is op maandag 9 november 2020 een concept format door de gemeente Gouda gepresenteerd om de eigen bijdrage te berekenen. Het is de bedoeling met dit format tot een transparante en uniforme werkwijze te komen. Op basis hiervan stelt iedere bouwheer uit het Uitvoeringsplan IHP Gouda 1^e tranche een businesscase voor het betreffende project op om daarmee de definitieve hoogte van de eigen bijdrage van het schoolbestuur te bepalen. Op basis van de uitgewerkte business case wordt de definitieve hoogte van de eigen bijdrage

vastgesteld. Uitgaande van een businesscase over een periode van 40 jaar zal de eigen bijdrage wellicht lager uitkomen dan de eerder voorgestelde 10%.

In de update van de MJOP is rekening gehouden met vervangingsinvesteringen in huisvesting en zijn de in de komende jaren te verwachte uitgaven in grootonderhoud bijgesteld.

Claims en juridische geschillen

Het Driestar College is van mening dat aan alle verplichtingen jegens derden is voldaan. Uit voorzichtigheid is daarentegen een voorziening ter dekking van risico's in procedures ad € 710.000 opgenomen

Havo-top Leiden

In mei van dit jaar heeft de Raad van Toezicht en de Medezeggenschapsraad ingestemd met het besluit van het College van Bestuur met de start van een havo-bovenbouw met twee fasen vwo in Leiden. Dit schooljaar wordt gebruikt als voorbereidingsjaar, waarin de Leidse leraren samen met hun collega's uit Gouda en onder begeleiding van B&T organisatieadviesbureau voor het onderwijs uit Amsterdam een goed programma opzetten. Het College van Bestuur heeft er vertrouwen in dat er een gedegen programma aangeboden zal worden en dat de kwaliteit van het havo-onderwijs dat in Leiden aangeboden zal worden vergelijkbaar zal zijn met de bovenbouw van onze Goudse vestiging en de onderbouw van de Leidse locatie.

Vanaf 1 augustus 2020 heeft het Driestar College in Leiden de wettelijke mogelijkheid om onderwijs te verzorgen in de vierde en vijfde klas van de havo. Na uitvoerig onderzoek naar de effecten ervan, is besloten met ingang van 1 augustus 2021 te starten met de havo-top. In cursusjaar 2021-2022, Deo volente, zal de eerste lichting havo-4 van start gaan. In cursusjaar 2022-2023 volgt de eerste lichting havo-5. Vanaf cursusjaar 2023-2024 wordt begonnen met het zogenaamde tweefasen-vwo. Vwo-leerlingen krijgen dan de mogelijkheid om na de derde klas nog twee jaar in Leiden te blijven. In die twee jaar behalen ze een havodiploma en doorlopen ze tegelijk het programma van vwo-4 en vwo-5. Zodat ze vervolgens nog maar één jaar naar Gouda hoeven te reizen om een vwo-diploma te behalen.

Van de aanloopkosten en mogelijke structurele tekorten wordt de eerste € 500.000 in mindering gebracht op het weerstandvermogen, daarna zullen mogelijke tekorten ten laste komen van de Driestar-brede begroting.

In de risicoanalyse zijn de risico's benoemd en van beheersmaatregelen voorzien.

Indicatoren Inspectie van het Onderwijs

De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de financiële continuïteit van onderwijsinstellingen. Dit toezicht vindt risicogericht plaats. Bij de analyse gebruikt de Inspectie een set kengetallen. Om te weten bij welke besturen zich financiële risico's kunnen voordoen, hanteert de Inspectie zogeheten signaleringswaarden. Deze signaleringswaarden zijn geen harde financiële normen of streefwaarden, maar indicaties dat er financiële problemen zouden kunnen zijn. De signaleringswaarden geven dus slechts aan naar welke besturen de Inspectie kijkt en daarmee vormen zij een startpunt voor nadere analyses. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling van de Inspectie om de signaleringswaarden dwingend voor te schrijven aan onderwijsinstellingen of deze te gebruiken als maatstaven voor een gezonde financiële positie.

Deze indicatoren zijn opgenomen in tabel 1.

Tabel 1 - Indicatoren onderwijsinspectie

Ratio	Definitie	Signaleringswaarde Inspectie
Solvabiliteit 2	Eigen vermogen (inclusief voorzieningen) gedeeld door het totaal vermogen. Er zijn twee ratio's voor de solvabiliteit. De overheid hanteert echter één ratio, nummer 2. Dit is de ratio waarbij de voorzieningen opgeteld worden bij het eigen vermogen.	< 0.30
De liquiditeit (current ratio)	Vlottende activa gedeeld door de kortlopende schulden.	< 0.75
Huisvestingsratio	Huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen gedeeld door totale lasten.	> 0.10
Weerstandvermogen	Eigen vermogen gedeeld door de totale baten (incl. rentebaten) uit de bedrijfsvoering.	< 5.0
Rentabiliteit	Resultaat gewone bedrijfsvoering gedeeld door de totale baten uit gewone bedrijfsvoering.	3-jarig < 0 2-jarig < -0,05 1-jarig < -0,10
Signaleringswaarden voor mogelijk bovenmatig publiek eigen vermogen	Van de gebouwen wordt de halve herbouwwaarde genomen, te berekenen uit de halve aanschafwaarde, geïndexeerd met de bouwkostenindex voor schoolgebouwen over de afgelopen 15 jaar. Deze index bedraagt in 2018 1,27. + Boekwaarde restende materiële vaste activa + (omvangsafhankelijke rekenfactor x totale baten)	Signaleringsgrens - werkelijk publiek vermogen hoger dan het normatieve eigen vermogen

Kengetallen

De ontwikkeling van de financiële kengetallen is als volgt.

Tabel 2

Kengetallen		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Solvabiliteit 2	Driestar College	0,77	0,79	0,81	0,78	0,77	0,76	0,76	0,76
	Landelijk (t/m 2019)	0,64	0,64	0,65					
Liquiditeit (current ratio)	Driestar College	2,55	2,91	3,23	2,77	2,17	2,18	2,25	2,29
	Landelijk (t/m 2019)	2,10	2,15	2,29					
Huisvestingsratio	Driestar College	6,2%	7,2%	8,6%	7,5%	8,2%	7,2%	7,3%	7,2%
	Landelijk (t/m 2019)	6,5%	7,1%	6,9%					
Weerstandsvermogen	Driestar College	25,3	26,7	28,2	29,4	26,2	25,0	23,6	22,8
	Landelijk (t/m 2019)	25,5	25,8	27,5					
Rentabiliteit	Driestar College	-0,7%	2,4%	2,9%	0,4%	-1,9%	-1,5%	-1,2%	-0,5%
	Landelijk (t/m 2019)	0,7%	0,9%	2,0%					
Personele lasten/Totale (fin.) baten	Driestar College	80,7%	79,4%	75,8%	80,2%	77,2%	77,7%	77,8%	77,9%
	Landelijk (t/m 2019)	80,7%	79,4%						
Het normatieve publieke eigen vermogen				8.592	9.700	11.600	11.302	11.077	11.207
Het werkelijke publieke eigen vermogen				10.436	10.592	9.875	9.327	8.882	8.696
Signaleringswaarde				1.844	892	-1.725	-1.975	-2.195	-2.511
Signaleringsgrens Onderwijsinspectie - werkelijk publiek vermogen hoger dan het normatieve eigen vermogen									

Toelichting op de kengetallen

Solvabiliteit 2 - (Eigen vermogen + Voorzieningen) / Totaal passiva

De solvabiliteit 2 geeft aan welk deel van de bezittingen (activa) zijn gefinancierd met eigen vermogen. De ratio ligt met 0,78 ruim boven de norm van 0,30.

Liquiditeitspositie (current ratio) - Vlottende activa / Kortlopende schulden

De liquiditeitsratio geeft aan in welke mate de instelling op korte termijn aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. De current ratio is geen primaire stuurvariabele, maar speelt in het geheel van het financiële beleid wel een rol. Een te hoge current ratio wijst op een te hoge stand van de liquide middelen, waardoor deze onvoldoende renderend zijn. De norm is minimaal 0,75. Het Driestar College zit met 2.77 voor 2020 nog ruim boven de bovengrens van 1,5.

Ten gevolge van de in de begroting opgenomen investering in ventilatie daalt de ratio. In de meerjarenbegroting blijft de ratio redelijk stabiel. In geval van extra onverwachte uitgaven, onder andere ten gevolge van het Covid-19-virus, zal er dan nog steeds geen sprake zijn van liquiditeitsproblemen. Vanaf mei 2020 geldt een negatieve rente bij de Rabobank en heeft het Driestar College haar liquide middelen ondergebracht bij Schatkistbankieren. Al onze liquide middelen, met uitzondering van een afgegeven procesgarantie van € 1.023.000, zijn op korte termijn beschikbaar.

Huisvestingsratio - Huisvestingskosten (incl. afschrijving gebouwen) / totale lasten

Voor goed onderwijs is goede huisvesting nodig. Hoewel de kosten voor die huisvesting in het onderwijs slechts een klein deel van de totale kosten vormen, hebben recente casussen laten zien dat de gevolgen van financiële risico's die met huisvesting samenhangen, groot kunnen zijn. Om die reden heeft de Inspectie, in opdracht van de minister van OCW, een onderzoek uitgevoerd naar huisvesting en de financiering daarvan bij bekostigde onderwijsinstellingen in de sectoren mbo, hbo en wo.

Met ingang van 2016 maakt de Inspectie voor haar financiële toezicht gebruik van de huisvestingsratio en is de ratio van de kapitalisatiefactor komen te vervallen. De signaleringswaarde is groter dan 10%. Het Driestar College zit met een uitkomst van 7.5% (2019: 8.6%) onder de signaleringsgrens. Als gevolg van éénmalige verbouwingkosten in 2021 stijgt het kengetal. In de meerjarenbegroting zit het Driestar College met ca. 7.2% weer ruim beneden de norm.

Weerstandsvermogen - Eigen vermogen / Totale baten + Rentebaten

Voor de bepaling van ons weerstandsvermogen gebruiken we de jaarlijks bijgestelde risicoanalyse. Het weerstandsvermogen is de belangrijkste indicator voor het weergeven van de financiële reservepositie. Bij een financiële calamiteit dient het weerstandsvermogen als buffer. Het geeft het vermogen weer om ook in ongunstige tijden de activiteiten te kunnen voortzetten en geeft zodoende een indicatie van de continuïteit van het Driestar College bij onvoorziene gebeurtenissen. Mede dankzij de vorming van eigen vermogen in het verleden is het weerstandsvermogen goed op peil.

De ratio is gestegen ten gevolge van het toevoegen van het resultaat aan de algemene reserve met 0.9 tot 29.4.

Het benodigde weerstandsvermogen, op basis van de meest recente risicoanalyse is € 4.676.000, bij het gewenste zekerheidsniveau van 95%.

Het eigen vermogen na aftrek van de bestemmingsreserves en het noodzakelijke weerstandsvermogen bedraagt € 1.972.000. Voor het realiseren van onze strategische koers en voor versterking van ons onderwijs wordt dit geld in de meerjarenbegroting planmatig ingezet.

Eigen vermogen	€ 6.648.000
Weerstandsvermogen	€ 4.676.000
Verschil	€ 1.972.000

Rentabiliteit - (Resultaat / Totale baten + Rentebaten)* 100%

De rentabiliteitsratio drukt de winstgevendheid uit en dient tussen de 0,0 en 0,5% te liggen. Om het gewenste weerstandsvermogen in stand te houden dienen er positieve rendementen te worden behaald. In principe geldt een structurele doelstelling voor de rentabiliteit van > 0. Met een uitkomst van 0.4% (2019: was 2,9.%) voldoet het Driestar College voor 2020 aan deze doelstelling.

Het percentage is voor 2021 t/m 2024 licht negatief. De Inspectie is van oordeel dat financiële continuïteit wordt bereikt indien het bestuur baten en lasten met elkaar in evenwicht houdt ("rentabiliteit ligt drie jaar boven nul"). Dit geeft aan dat het van belang is om structureel te streven naar een licht positieve exploitatie. Vanwege positieve resultaten in het verleden zijn bij de formatie per 1 augustus de klassen 2019 iets minder groot gemaakt. Verder zijn er werkdruk verlichtende maatregelen genomen en wordt er vanaf 2020 minder conservatief begroot. Zoals gebruikelijk zijn de ontwikkelingen in 2020 in de begroting en de meerjarenbegroting verwerkt.

In cursusjaar 2021-2022 zal in Leiden de havo-bovenbouw (lichting havo-4) van start gaan. In cursusjaar 2022-2023 volgt de eerste lichting havo-5. Vanaf cursusjaar 2023-2024 wordt begonnen met het zogenaamde tweefasen-vwo. Vwo-leerlingen krijgen dan de mogelijkheid om na de derde klas nog twee jaar in Leiden te blijven. In die twee jaar behalen ze een havodiploma en doorlopen ze tegelijk het programma van vwo-4 en vwo-5. Zodat ze vervolgens nog maar één jaar naar Gouda hoeven te reizen om een vwo-diploma te behalen.

Van de aanloopkosten en mogelijke structurele tekorten wordt de eerste € 500.000 via de exploitatie in mindering gebracht op het weerstandsvermogen, daarna zullen mogelijke tekorten ten laste komen van de Driestar-brede begroting. In de begroting 2021 en meerjarenbegroting is e.e.a. verwerkt zoals hierboven is aangegeven.

Signaleringswaarden voor mogelijk bovenmatig publiek eigen vermogen

In een brief d.d. 29 juni 2020 aan de Tweede Kamer geeft het ministerie van OC&W aan welk beleid zij op het punt van bovenmatige reserves gaat voeren. Aanleiding is dat de inspectie in 2018 in De Financiële Staat van het Onderwijs 2017 concludeerde dat de reserves van onderwijsinstellingen geleidelijk toenemen. Er blijft structureel geld over aan het einde van het jaar, in nagenoeg alle onderwijssectoren. Daarom is toegezegd een signaleringswaarde voor reserves te ontwikkelen. Met deze signaleringswaarde, die afwijkt van eerdere signaleringswaarden die de inspectie heeft gehanteerd, wil de inspectie de komende jaren gaan werken. Daarbij blijven ze volgen hoe het toezicht op basis van deze signaleringswaarde werkt. Het is goed dat besturen een financiële buffer aanhouden, dat neemt niet weg dat besturen niet onnodig geld moeten oppotten. Vooral in het primair en het voortgezet onderwijs zijn er besturen en samenwerkingsverbanden met een eigen vermogen dat boven de signaleringswaarde uitstijgt. Vaak gaat het niet om enorme bedragen, maar doordat het wel veel besturen zijn, loopt het bedrag al snel op.

De inspectie heeft een formule ontwikkeld om te berekenen wat een bestuur redelijkerwijs aan eigen vermogen nodig heeft om bezittingen te financieren en risico's op vangen (zie kader hieronder). Dit bedrag is het normatieve publieke eigen vermogen. De hoogte ervan is de signaleringswaarde. Het voordeel van deze methode is dat een normatief eigen vermogen per bestuur wordt berekend, wat vanzelfsprekend een beter beeld geeft dan een waarde voor de hele sector. Onderstaand in het kader de formule voor de berekening van het normatieve publiek eigen vermogen (signaleringswaarde)

Voor **besturen in het po, vo, mbo, hbo en wo** is de formule:

$$(0,5 \times \text{aanschafwaarde gebouwen} \times 1,27^2) \\ + \text{boekwaarde resterende materiële vaste activa} \\ + (\text{omvangafhankelijke rekenfactor} \times \text{totale baten})$$

Omvangafhankelijke rekenfactor:

- 0,05 voor besturen met totale baten groter dan of gelijk aan € 12 miljoen
- onder de € 12 miljoen loopt de rekenfactor geleidelijk op van 0,05 tot uiteindelijk 0,1 bij besturen met totale baten van € 3 miljoen
- voor besturen met totale baten minder dan € 3 miljoen wordt geen rekenfactor toegepast, maar een vaste risicobuffer van € 300.000,-

Voor **samenwerkingsverbanden** is de formule:

$$0,035 \times \text{totale bruto baten, maar minimaal een risicobuffer van € 250.000,-}$$

Toepassing van de methode

Als het eigen vermogen groter is dan het normatieve eigen vermogen, kan het bovenmatig zijn. Er wordt immers meer gespaard dan nodig lijkt, gezien de waarde van de bezittingen en de risico's.

De inspectie benadrukt dat het normatieve eigen vermogen geen norm is, maar een startpunt voor een gesprek. Een bestuur kan immers goede redenen hebben om tijdelijk meer eigen vermogen aan te houden. De inspectie gaat de signaleringswaarde gebruiken in het toezicht op de doelmatigheid. Als een bestuur een goede onderbouwing voor de hogere reserve heeft, kijkt de inspectie of en hoe het geld uiteindelijk wordt besteed. Als een goede onderbouwing ontbreekt, zal de inspectie vragen hoe het bestuur het eigen vermogen gaat afbouwen en volgen of dat ook gebeurt. De inspectie zal daarvoor in alle sectoren de komende jaren in ieder geval jaarlijks de 5% van de besturen monitoren die met hun eigen vermogen het meest boven de signaleringswaarde zitten. De inspectie zal daarbij kijken hoe goed het eigen vermogen onderbouwd is. De inspectie kijkt ook hoe het bestuur het eventuele deel van eigen vermogen dat niet goed onderbouwd is, wil afbouwen. De inspectie zal ieder najaar een brief sturen aan alle besturen met een eigen vermogen boven de signaleringswaarde. Het gesprek over het eigen vermogen vindt niet alleen plaats bij besturen die boven de signaleringswaarden uitkomen, maar bij ieder bestuur. De hoogte van het eigen vermogen, en hoe zich dat verhoudt tot de signaleringswaarde, moet terugkomen in het jaarverslag. Dat moet vooral ook thema zijn in de gesprekken tussen het bestuur en belanghebbenden.

Uitkomsten Driestar College bij toepassing van de methode

Het werkelijk publieke eigen vermogen lag in 2019 en ligt in 2020 boven het normatieve eigen vermogen (zie tabel direct onder 'Kengetallen'). Mede vanwege de geplande investering in ventilatie van de gebouwen komt naar verwachting in 2021 en de daarop volgende jaren het werkelijk publieke eigen vermogen onder het normatieve eigen vermogen.

PERSONELE BEZETTING EN LEERLINGENAANTALLEN

Tabel 1 - Personele bezetting in FTE en aantal leerlingen

PERSONELEBEZETTING EN LEERLINGENAANTALLEN						
Personele bezetting in fte	Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Management/Directie	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Onderwijzend personeel	261,6	265,2	268,1	266,1	264,9	265,7
Overige medewerkers	69,3	71,4	72,6	72,6	72,6	72,6
Totaal	338,9	344,6	348,7	346,7	345,5	346,3
Leerlingenaantallen	3.962	3.878	3.954	3.931	3.953	4.025

Personele bezetting

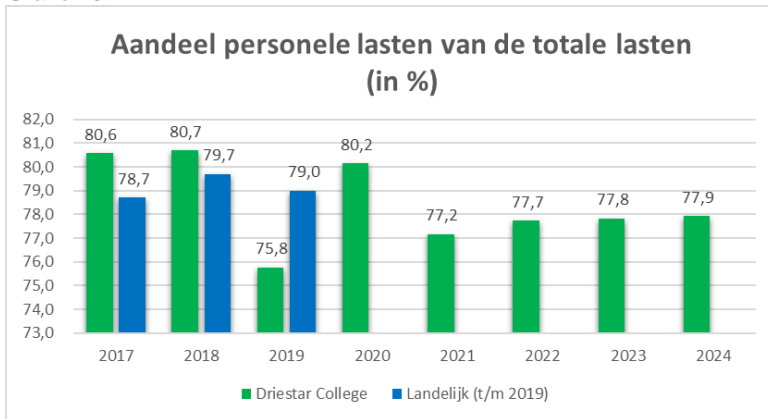
In de begroting van 2020 was uitgegaan van een personeelsbestand van 344,3 fte. De uitkomst van 2020 is 344,6 fte. Enerzijds heeft er per 1 augustus een uitbreiding van het aantal fte's plaatsgevonden ten gevolge van werkdrukverlichtende maatregelen en Sterk Techniekonderwijs, anderzijds is de groei van het aantal fte's achtergebleven als gevolg van het niet in kunnen vullen van vacatures en het inlenen van uitzendkrachten (die in deze statistiek niet meetellen). In de begroting voor 2021 is rekening gehouden met meer formatie dan in de begroting van 2020 (2021: 348,7 fte, 2020: 344,2 fte). De oorzaak is het volledig doorkomen van de hierboven genoemde redenen (werkdrukverlichtende maatregelen en STO). Per 1 augustus 2021 zullen er per saldo twee klassen minder worden geformeerd. Per 1 augustus 2022 lopen de werkdrukverlichtende maatregelen af en neemt als gevolg daarvan het aantal fte's in 2022 en 2023 weer af.

Leerlingenprognoses

Het aantal leerlingen in het schooljaar 2019/2020 bedroeg 3.878. Per 1 oktober 2020 (peildatum bekostiging 2021) bezoeken 3.954 leerlingen het Driestar College. Voor de jaren 2022 t/m 2024 wordt een vrij stabiel aantal leerlingen verwacht..

Personele lasten/totale lasten

Een randvoorwaarde voor kwalitatief goed onderwijs is een evenwichtige verhouding tussen personeelskosten en totale kosten. Die verhouding is opgenomen in Grafiek 3.3. De verhouding personele lasten/totale lasten is in 2019 ten opzichte van de uitkomst 2018 gedaald van 79,4% naar 75,8% van de totale lasten. Deze daling was toe te schrijven aan de daling van de loonkosten en de stijging van de materiële kosten (dotaties aan voorzieningen). In 2020 zijn de loonkosten als gevolg van een duurdere cao gestegen, daartegenover zijn de materiële kosten aanmerkelijk gedaald (Covid-19). Met een uitkomst van 80,2% ligt het percentage iets boven het landelijk gemiddelde van 2019 en waarschijnlijk op het landelijk gemiddelde in 2020. De gemiddelde salariskosten bedragen in 2020 € 80.698 per fte (2019: € 77.856) en komen daarmee € 2.842 (2019: € 1.140) per fte hoger uit. Deze stijging is het gevolg van de gestegen cao-lonen en pensioenpremies.

TREASURY

Binnen onze school heeft treasury primair als doel het beheren van financiële risico's en secundair het reduceren van financieringskosten. Ons treasurystatuut voldoet aan de regeling 'beleggen en belenen voor onderwijs en onderzoek' van het ministerie van OCW. Bij de Rabobank zijn faciliteiten om gelden in deposito of op een spaarrekening te plaatsen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om conform de richtlijnen van ons treasurystatuut te beleggen in effecten.

Binnen de kaders van het treasurystatuut zijn liquide middelen uitgezet op spaarrekeningen bij de Rabobank.

Vanaf mei 2020 geldt een negatieve rente bij de Rabobank en heeft het Driestar College haar liquide middelen ondergebracht bij Schatkistbankieren.

In het jaar 2021 worden geen liquiditeitsproblemen verwacht.

VOORUITBLIK 2021

Covid-19 en fusie met het Wartburg College

Bij het afronden van dit bestuursverslag ondervinden we inmiddels al bijna een jaar lang de ingrijpende gevolgen van het Covid-19-virus. De lessen op onze scholen vinden vaak plaats op afstand of kunnen slechts gedeeltelijk doorgaan op school. Er is veel onzekerheid in de wereld. Die onzekerheid ondervinden we allemaal. Het Covid-19-virus heeft een enorme impact op het verslagjaar 2020. Het zet ook een stempel op de prioriteiten voor het jaar 2021. In 2021 vraagt de fusie met het Wartburg College veel aandacht. Onze organisaties, processen en systemen moeten in elkaar worden geschoven en op elkaar worden afgestemd. Natuurlijk werken we ook aan ons schoolplan. De aandacht voor deze punten is echter ook in hoge mate afhankelijk van de invloed die de maatregelen tegen het Covid-19-virus heeft op ons onderwijs. We ondervinden hierin onze diepe afhankelijkheid van de HEERE, Die ons leven in Zijn hand heeft en voor ons zorgt.

Formatieplan 2021/2022

Algemeen

Het formatieplan 2021/2022 en de cao voor het personeel in het voortgezet onderwijs zijn de basis voor de daarmee samenhangende kosten en zodoende de ingrediënten voor de loonkosten van de begroting voor 2022. In het taakbeleid zijn per 1 augustus 2020 maatregelen verwerkt in het kader van de inzet van de convenantgelden van 1 november 2019, deze werkdruk verminderende maatregelen lopen tot 1 augustus 2022.

Pfl

Vanaf september 2018 zijn er activiteiten ontwikkeld om per 1 augustus 2020 anders om te gaan met de onderwijstijd. Per sector/locatie is nagedacht over dit onderwerp en is er een Plan van Aanpak opgesteld onder de noemer "Prepared for life" (Pfl). Afgesproken is dat deze grote uitdaging budgetneutraal uitgevoerd dient te worden. Vanwege Covid-19 is het invoeren van Pfl met een jaar uitgesteld tot 1 augustus 2021 en mogelijk moet het nog uitgesteld worden tot een later tijdstip.

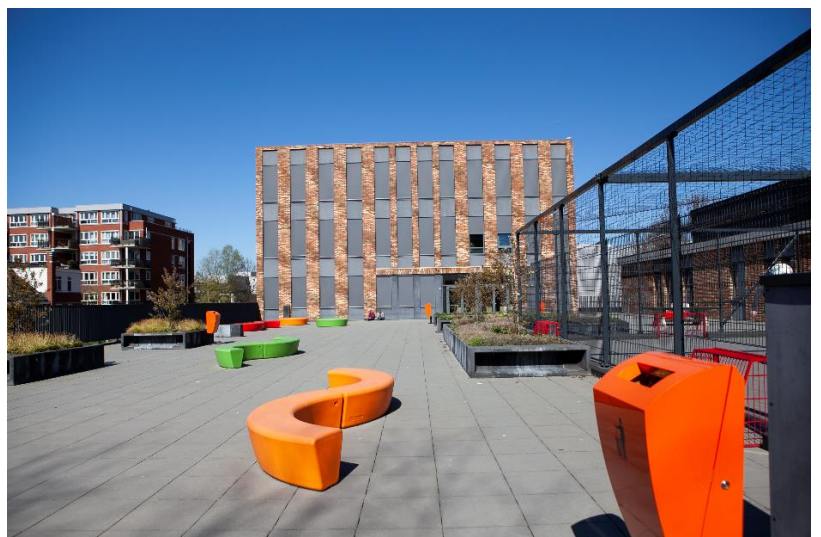
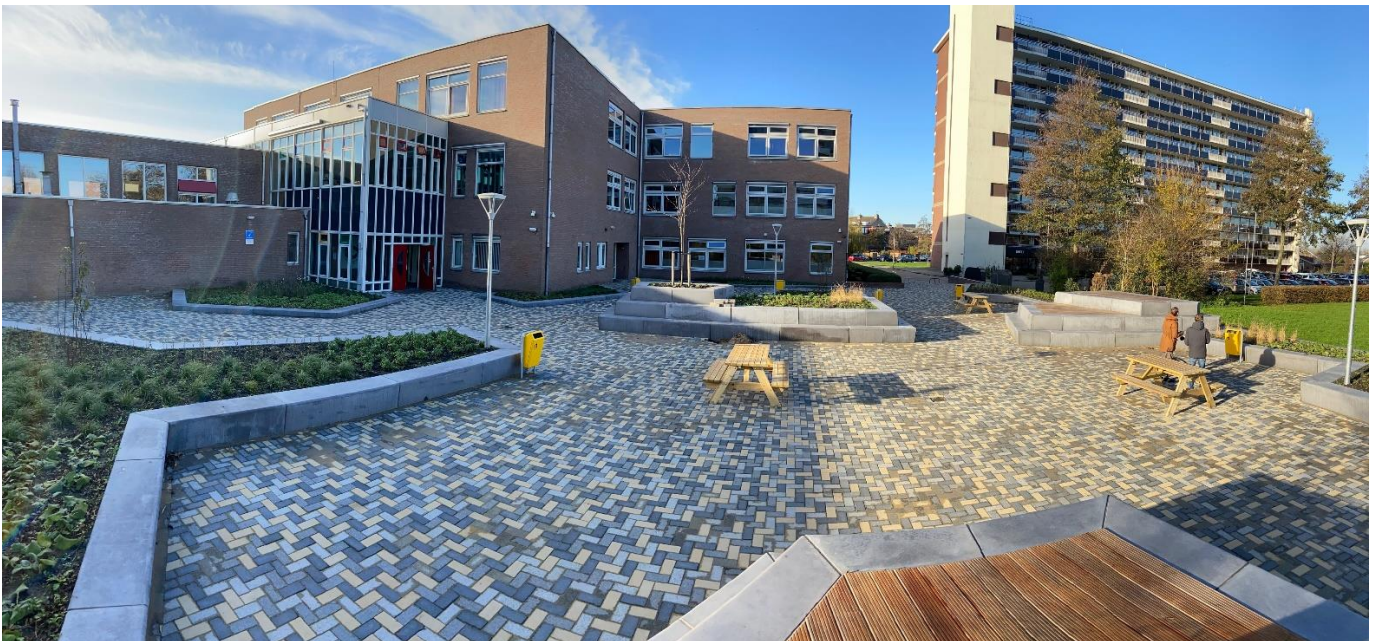
Havo-top

In de risicoparagraaf is aangegeven dat op 1 augustus 2021 op de vestiging Leiden wordt gestart met een havo-bovenbouw. De voorbereidingen zijn in volle gang. Het is de taak van de afdeling financiën om toe te zien of de uitbreiding van de formatie binnen de gestelde kaders wordt uitgevoerd en de risico's benoemd in de risicoanalyse tijdig te signaleren.

Zermelo

Met betrekking tot het roosteren in Zermelo is de wens geuit (en wordt op het moment van schrijven van het jaarverslag nog verder onderzocht) om het grote roosterbestand in Gouda in tweeën te knippen. Er zijn diverse voordelen aan verbonden.

Voor het volgen van de geplande hoeveelheid lessen per locatie (voorheen vier sectoren) zal dit tot een verbetering van managementinformatie leiden.

Driestar College

Jaarrekening 2020

Overige gegevens

Driestar College

Kerncijfers 2020								gem. sector VO4
KERNCIJFERS	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2019
Financiële positie								
Totale baten x 1000	31.987	33.015	33.383	33.639	35.030	36.963	36.071	
Totale lasten x 1000	32.742	32.616	33.363	33.888	34.177	35.897	35.915	
Exploitatieresultaat x 1000	-755	399	20	-249	853	1.066	156	
Eigen vermogen x 1000	8.347	8.746	8.766	8.517	9.370	10.436	10.592	
Totaal vermogen x 1000	15.287	16.501	16.165	17.253	18.432	20.655	21.460	
Het normatieve publieke eigen vermogen						8.592	9.318	
Het werkelijk publieke eigen vermogen						10.436	10.592	
Verschil						1.843	1.274	
Liquiditeit (current ratio)	3,04	3,02	2,85	2,55	2,91	3,23	2,77	2,29
Liquiditeit (quick ratio)	3,04	2,98	2,82	2,53	2,88	3,18	2,75	2,29
Solvabiliteit 1 (excl. voorzieningen)	0,55	0,53	0,54	0,49	0,51	0,51	0,49	0,49
Solvabiliteit 2 (incl. voorzieningen)	0,75	0,75	0,80	0,77	0,79	0,81	0,78	0,65
Rentabiliteit gewone bedrijfsvoering	-2,36	1,21	0,06	-0,74	2,43	2,88	0,43	2,00
Weerstandsvermogen (EV / baten)	26,1	26,5	26,3	25,3	26,7	28,2	29,4	27,5
Weerstandsvermogen (EV / baten) -/- MVA	13,5	14,4	5,8	4,4	6,7	6,7	5,7	5,9
Kapitalisatiefactor	44,7	47,0	44,7	47,7	43,2	44,0	47,1	43
Beleggingen (t.o.v. EV)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2
Rijksbijdragen/totale baten	94,6	95,2	95,9	95,7	95,9	96,0	97,6	94,1
Personele lasten / totale lasten	79,3	80,0	80,6	80,7	79,4	75,8	80,2	79,0
Huisvestingsratio	6,5	7,0	6,3	6,2	7,2	8,6	7,3	6,9
Totale lasten per leerling *	8.096	8.043	8.252	8.562	8.566	9.060	9.261	
Personele lasten per leerling	6.424	6.438	6.650	6.910	6.797	6.864	7.424	
Onderwijsgevend personeel per leerling								
Materiële lasten per leerling	1.673	1.605	1.602	1.652	1.768	2.196	1.838	
Aantal leerlingen								
Gouda	2.994	3.024	3.008	2.993	3.012	3.020	2.954	
Lekkerkerk	577	567	568	527	536	516	485	
Leiden	455	448	457	428	433	419	429	
VAVO-leerlingen	18	16	10	10	9	7	10	
Totaal	4.044	4.055	4.043	3.958	3.990	3.962	3.878	
Personeel in dienst								
Stand per 31 december								
Onderwijzend personeel	282	280	270	271	262	265	269	
Ondersteunend personeel	80	80	85	79	76	80	80	
Totaal fte	363	360	355	350	338	345	349	
Totaal man	265	256	250	247	235	239	237	
Totaal vrouw	204	207	211	201	201	213	218	
Totaal personen	469	463	461	448	436	452	455	

* Stijging 2019 is mede een gevolg van hogere dotaties aan voorzieningen

Driestar College

B1 Balans (na resultaatbestemming)

1	Activa	31-12-2020		31-12-2019	
		€	€	€	€
	Vaste activa				
1.2	Materiële vaste activa		8.543.410		7.941.797
	Vlottende activa				
1.4	Vorraden	126.963		180.565	
1.5	Vorderingen	336.101		648.417	
1.7	Liquide middelen	<u>12.453.877</u>		<u>11.884.215</u>	
			12.916.941		12.713.197
	Totaal activa		21.460.351		20.654.994

2	Passiva	31-12-2020		31-12-2019	
		€	€	€	€
	Eigen vermogen				
2.1	Eigen vermogen	<u>10.591.856</u>		<u>10.435.904</u>	
			10.591.856		10.435.904
2.2	Vorzieningen				
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	2.092.796		1.849.746	
2.2.3	Overige voorzieningen	<u>4.116.666</u>		<u>4.429.062</u>	
			6.209.462		6.278.808
2.4	Kortlopende schulden		4.659.033		3.940.282
	Totaal passiva		21.460.351		20.654.994

Driestar College

B2 Staat van baten en lasten

3 Baten		Uitkomst 2020		Begroting 2020		Uitkomst 2019	
		€	€	€	€	€	€
3.1	Rijksbijdragen OCW	35.196.083		34.530.018		35.470.478	
3.2	Overige overheidsbijdragen	335.989		334.450		345.377	
3.4	Baten werk in opdracht van derden	78.648		82.834		106.941	
3.5	Overige baten	<u>459.178</u>		<u>930.158</u>		<u>1.020.601</u>	
Totaal baten		36.069.898		35.877.460		36.943.397	
4 Lasten							
4.1	Personeelslasten	28.788.898		28.608.249		27.196.869	
4.2	Afschrijvingen	1.535.706		1.565.790		1.415.766	
4.3	Huisvestingslasten	2.306.038		2.219.701		2.810.201	
4.4	Overige lasten	<u>3.284.709</u>		<u>3.823.321</u>		<u>4.474.468</u>	
Totaal lasten		35.915.351		36.217.062		35.897.304	
Saldo baten en lasten		154.547		-339.602		1.046.093	
5	Financiële baten en lasten	<u>1.405</u>		<u>2.500</u>		<u>19.780</u>	
Totaal resultaat		155.952		-337.102		1.065.873	

B3 Kasstroomoverzicht 2020				
	2020		2019	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten	154.547		1.046.093	
Aanpassingen voor:				
-Afschrijvingen	1.523.983		1.427.511	
-Mutaties voorzieningen	-69.346		1.145.301	
Veranderingen in vlottende middelen:				
-Vorraden	53.602		-77.137	
-Vorderingen	293.941		-274.113	
-Schulden	<u>718.751</u>		<u>11.488</u>	
		2.675.478		3.279.143
Kasstroom uit bedrijfsoperaties				
Ontvangen interest	<u>19.780</u>		<u>17.184</u>	
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		19.780		17.184
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiele vaste activa	-2.154.619		-2.361.970	
Desinvesteringen in materiele vaste activa	<u>29.023</u>		<u>0</u>	
Totale kasstroom uit investeringsactiviteiten		-2.125.596		-2.361.970
Mutatie liquide middelen		569.662	934.357	
Beginstand liquide middelen	11.884.215		10.949.858	
Mutatie liquide middelen	<u>569.662</u>		<u>934.357</u>	
Eindstand liquide middelen		12.453.877	11.884.215	

Ontvangen interest wordt vermeld onder de kasstroom uit bedrijfsoperaties

B. Algemeen

Juridische vorm

De juridische vorm van het bevoegd gezag is een stichting. Het College van Bestuur van de stichting bestaat uit 2 personen en is het bevoegd gezag.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn en met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld.

B! Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

Waar nodig zijn de cijfers voor 2019 geherrubriceerd om vergelijkbaarheid met 2020 mogelijk te maken.

Materiële vaste activa

De gebouwen, met uitzondering van de schoolwoning in Lekkerkerk, zijn economisch eigendom van de gemeente van vestiging.

Verbouwingen in verband met onderwijskundige vernieuwingen met een aanschafwaarde boven € 50.000,- en eigen bijdragen bij realisatie van uitbreiding of nieuwbouw worden onder aftrek van investeringssubsidies geactiveerd. Deze investeringen worden in 10 of 15 jaar afgeschreven. Investeringsubsidies worden zichtbaar in mindering gebracht op de materiële vaste activa.

Apparatuur en inventarissen met een aanschafwaarde van € 2.500,- of hoger worden geactiveerd.

Waardering geschiedt tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

Gebouwen - uitbreidingsinvesteringen	6,67%
- onderwijskundige aanpassingen	10%
- noodvoorziening tijdelijke huisvesting	20%
- nieuwbouw	3,33%
Inventarissen	6,67% - 10%
Automatiseringsapparatuur / Audiovisuele middelen	16,67% - 25%
Leermiddelen	25%

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde.

De vervolgwaaardering geschiedt tegen geamortiseerde kostprijs (nominale waarde).

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie.

Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het Bestuur.

Indien een beperktere bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. Indien de beperktere bestedingsmogelijkheid door derden is aangebracht, dan wordt dit deel aangemerkt als bestemmingsfonds.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld.

B! Vervolg grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Kortlopende schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Overlopende passiva betreffen vooruitontvangen bedragen (waaronder geormerkte bijdragen) en nog te betalen bedragen terzake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegekend. Van bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, wordt het nog niet bestede gedeelte op deze post aangehouden. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten geschiedt naar rato van de besteding.

Personeelsbeloningen/pensioenen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Opbrengstverantwoording

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de basisbekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel, dan worden deze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord.

Baten werk in opdracht van derden

Opbrengsten uit hoofde van werk in opdracht van derden worden in de staat van baten en lasten als baten opgenomen voor een bedrag gelijk aan de kosten indien zeker is dat deze kosten declarabel zijn.

Kasstroom overzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Ontvangen interest wordt vermeld onder de kasstroom uit bedrijfsoperaties.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de stichting zich gehouden aan de Beleidsregels WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Driestar College

B6 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans**1 Activa****Vaste activa**

1.2	Materiële vaste activa	1.2.1	1.2.2.1	1.2.2.2	1.2.3	1.2
		Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	ICT midd. en software	Lesmateriaal	Totaal
		€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2020						
	Aanschafprijs	5.047.245	3.487.450	3.075.567	1.980.210	13.590.472
	Afschrijvingen cumulatief	-645.725	-2.205.507	-1.702.605	-1.094.838	-5.648.675
	Boekwaarde aanschaffingen	4.401.520	1.281.943	1.372.962	885.372	7.941.797
Mutaties in de boekwaarde						
	Investerings	378.615	760.362	831.607	184.035	2.154.619
	Afschrijvingen	-305.337	-248.296	-577.214	-393.136	-1.523.983
	Desinvesteringen	0	0	0	-85.508	-85.508
	Afschrijving desinvesteringen	0	0	0	56.485	56.485
	Saldo	73.278	512.066	254.393	-238.124	601.613
Stand per 31 december 2019						
	Aanschafprijs	5.425.860	4.247.812	3.907.174	2.078.737	15.659.583
	Afschrijvingen cumulatief	-951.062	-2.453.803	-2.279.819	-1.431.489	-7.116.173
	Boekwaarde	4.474.798	1.794.009	1.627.355	647.248	8.543.410

In 2020 is het resterende deel ad. € 154.539 van ver- en nieuwbouw in Gouda gerealiseerd en in gebruik genomen.

1.2.A OZB-waarde en verzekerde waarde gebouwen en terreinen

	OZB-waarde		Verzekerde waarde	
	Bedrag	Peildatum	Bedrag	Peildatum
		€	€	
Gouda Ronsseplein 1	26.283.000	1-1-2020	43.580.364	1-1-2017
Lekkerkerk Berlagestraat 2	2.060.000	1-1-2020	6.130.109	1-1-2018
Lekkerkerk Kerkweg 111	508.000	1-1-2020	700.000	1-1-2018
Leiden Vennemeerstraat 5	7.080.000	1-1-2020	6.454.660	1-1-2018
Totaal waarden	35.931.000		56.865.133	

De gebouwen zijn economisch eigendom van de gemeente van vestiging met uitzondering van de schoolwoning in Lekkerkerk. Het juridisch eigendom van de gebouwen ligt bij het Driestar College.

Driestar College

B6 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans**Vlottende activa**

1.4	Vorraden	31-12-2020		31-12-2019	
		€	€	€	€
	Vorraden		126.963		180.565
	Totaal voorraden		126.963		180.565

1.5	Vorderingen	31-12-2020		31-12-2019	
		€	€	€	€
1.5.1	Debiteuren	92.638		120.456	
1.5.6	Overige overheden	67.468		149.616	
1.5.7	UWV compensatie transitievergoeding	0		132.245	
1.5.8	Overlopende activa	<u>187.403</u>		<u>258.992</u>	
			347.509		661.309
1.5.9	Af: voorziening wegens oninbaarheid		11.408		12.892
	Totaal vorderingen		336.101		648.417

Uitsplitsing

1.5.1. Het debiteurensaldo over 2020 dat ultimo februari 2021 nog openstaat bedraagt € 9.320.

1.5.6	Overige overheden		
	Gemeente Gouda	67.468	149.616
	Totaal overige overheden	67.468	149.616

1.5.8	Overlopende activa		
	Vooruitbetaalde kosten	84.784	176.787
	Nog te ontvangen rente	2.788	19.780
	Nog te ontvangen vergoedingen	4.047	24.269
	Door te berekenen deelnemersbijdragen	86.342	31.430
	Overige	9.442	6.726
	Totaal overlopende activa	187.403	258.992

1.5.9. In het boekjaar is € 1.484,- ten laste van de voorziening geboekt wegens oninbaarheid.

1.7	Liquide middelen	31-12-2020		31-12-2019	
		€	€	€	€
1.7.1.	Kasmiddelen		15.659		9.268
1.7.2.	Tegoeden op bankrekeningen		12.438.218		11.874.947
	Totaal liquide middelen		12.453.877		11.884.215

Uitsplitsing

Tegoeden op bankrekeningen:	Rente %		Rente %	
Rabobank Vermogensparen	0,00	0	0,20	10.000.000
Rabobank Bedrijfs bonusrekening	0,00	0	0,00	453
Rabobank doelsparen	0,00	118	0,01	1.745.032
Rabobank Rekening Courant	0,00	0	0,00	129.462
Rabobank Bankgarantie	0,00	1.023.000	0,00	0
Schatkistbankieren	0,00	11.415.100	0,00	0
Totaal tegoeden op bankrekeningen		12.438.218		11.874.947

Rabobank Bankgarantie betreft een procesgarantie inzake een meningsverschil met de aannemer van de Vernieuwbouw in Gouda. Omdat er een garantie op zit kunnen deze middelen niet gebruikt worden.

Driestar College

B6 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans**2 Passiva**

2.1 Eigen Vermogen		Stand per	Resultaat	Overige	Stand per
		1-1-2020	2020	mutaties	31-12-2020
		€	€	€	€
Algemene reserve					
2.1.1	Algemene reserve	6.204.084	543.527		6.747.611
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	4.231.820	-387.575		3.844.245
Totaal eigen vermogen		10.435.904	155.952	0	10.591.856
Bestemmingsreserve (publiek)					
2.1.2.1	Bestemmingsreserve huisvesting Gouda	3.617.820	-259.658		3.358.162
2.1.2.2	Bestemmingsreserve onderwijsconvenant	614.000	-127.917		486.083
Totaal bestemmingsreserve (publiek)		4.231.820	-387.575	0	3.844.245

1. Bestemmingsreserve huisvesting Gouda

In verband met het afstoten van gebouw Epsilon aan de Clematislaan te Gouda, is aan het Ronsseplein de benodigde huisvesting gerealiseerd.

De eigen bijdrage van het Driestar College is door de RvT gemandateerd en bedraagt op basis van vastgestelde budgetten € 4.000.000. Het gerealiseerde gedeelte van de nieuwbouw, minus de ontvangen vergoeding van de gemeente Gouda, is geactiveerd en wordt in 15 jaar afgeschreven.

Voor de jaarlijkse afschrijvingskosten is een bestemmingsreserve gevormd van € 4.000.000.

In 2020 is € 259.658 onttrokken aan de bestemmingsreserve. Het saldo per 31 december 2020 bedraagt € 3.358.162.

2. Bestemmingsreserve onderwijsconvenant

Op basis van de Regeling bijzondere en aanvullende bekostiging PO en VO 2019, is in 2019 € 614.000 ontvangen.

Omdat besteding van deze gelden in de schooljaren 2020/2021 en 2021/2022 zal plaatsvinden, is de bestemmingsreserve onderwijsconvenant 1 november 2019 gevormd.

In 2020 is € 127.917 onttrokken aan de bestemmingsreserve. Het saldo per 31 december 2020 bedraagt € 486.083.

B6 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans

2.2 Voorzieningen		Saldo	Dotaties	Vrijval	Onttrekking	Saldo	Kortlopende	Langlopende
		1-1-2020	2020	2020	2020	31-12-2020	deel < 1 jaar	deel > 1 jaar
		€	€	€	€	€	€	€
2.2.1	Personeelsvoorzieningen							
2.2.1.1	Eigenrisico WGA	379.669	69.911	-15.823	-110.115	323.642		323.642
2.2.1.2	Jubileumgratificaties	222.615	43.397	0	-32.650	233.362		233.362
2.2.1.3	Verlofsparen LPB	1.247.462	371.988	0	-105.730	1.513.720		1.513.720
2.2.1.4	Spaarverlof	0	22.072	0	0	22.072		22.072
	Totaal	1.849.746	507.368	-15.823	-248.495	2.092.796	0	2.092.796
2.2.3	Overige voorzieningen							
2.2.3.1	Onderhoudskosten	3.719.062	626.621	0	-939.017	3.406.666	1.291.000	2.115.666
	Voorzieningen uit hoofde van claims, geschillen en							
2.2.3.2	rechtsgedingen	710.000	0	0	0	710.000	710.000	0
	Totaal	4.429.062	626.621	0	-939.017	4.116.666	2.001.000	2.115.666
	Totaal voorzieningen	6.278.808	1.133.989	-15.823	-1.187.512	6.209.462	2.001.000	4.208.462

Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen bestaan uit een voorziening langdurig zieke medewerkers, een voorziening jubileumgratificaties, een voorziening voor aanspraak nog op te nemen verlofuren LPB en een voorziening spaarverlof.

1. Voorziening langdurig zieke medewerkers

Voor medewerkers van het Driestar College die gedeeltelijk of tijdelijk arbeidsongeschikt zijn en aan wie na afloop van de loondoorbetalingsperiode een WGA uitkering is toegekend, is op basis van een probleemanalyse een voorziening getroffen. Daarnaast is voor (oud)-medewerkers van wie het dienstverband is/wordt beëindigd op initiatief van de werkgever op grond van het arbeidsverleden een inschatting gemaakt van toekomstige verplichtingen. De hoogte van de voorziening wordt bepaald door te verwachte WGA-lasten op grond van het ERD-schap het eigen risico (25%) bij een toegekende WOVO-uitkering en de kosten voortvloeiend uit de ontbinding. De dotatie aan de voorziening bedraagt € 69.911 en de vrijval € 15.823.

De onttrekking aan de voorziening bedraagt € 110.115.

De voorziening WGA en WW bedraagt per 31 december 2020 € 323.642.

2. Voorziening jubileumgratificaties.

In verband met toekomstige jubileumgratificaties is conform de richtlijnen een voorziening gevormd.

De voorziening is bepaald op € 233.362 aan de hand van een inschatting van de blijfkans bij het huidige personeelsbestand. De dotatie aan deze voorziening bedraagt € 43.397 en de onttrekking bedraagt € 32.650.

De voorziening bedraagt € 233.362 per 31 december 2020.

3. Voorziening aanspraak nog op te nemen verlofuren LPB (Levensfasebewust Personeelsbeleid).

In de CAO VO 2016-2017 is een persoonlijk budget opgenomen van 50 uur voor elke werknemer en een aanvullend budget van 120 uur voor werknemers vanaf 57 jaar. Het is voor de werknemer mogelijk deze 50 uren te sparen.

De dotatie aan deze voorziening bedraagt € 371.988 en de onttrekking bedraagt € 105.730.

De voorziening bedraagt € 1.513.720 per 31 december 2020.

4. Voorziening spaarverlof.

De voorziening spaarverlof heeft betrekking op het recht van werknemers om verlof te sparen en dit vervolgens op te nemen. De werknemer kan per jaar maximaal 60 uur verlof sparen.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen bestaan uit een voorziening onderhoudskosten en een voorziening juridische claims en geschillen.

1. Voorziening onderhoudskosten

Aan de voorziening groot onderhoud wordt jaarlijks op basis van een meerjarig onderhoudsplan een bedrag gedoteerd.

In 2019 is het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) in eigen beheer genomen en in 2020 geactualiseerd.

Bij de actualisatie is gebruikt gemaakt van een nulmeting, uitgevoerd door Van Dorp B.V voor de technische installaties.

Het bouwtechnische deel is opgesteld door het hoofd technische dienst, waarbij onderhoudscomponenten beoordeeld zijn op conditieniveau, uitvoeringsplanning en actueel prijsniveau. Daarbij is ook gekeken naar wettelijke en/of Arbo verplichte componenten en zo nodig opgenomen.

B6 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans

In het meerjaren onderhoudsplan was in 2020 € 1.650.000 voorzien voor grootonderhoud, hiervan is € 939.000 gerealiseerd. Het in voorgaande jaren uitgesteld onderhoud is opgenomen voor uitvoering in 2021. De voorziening onderhoudskosten is langlopend met uitzondering van de verwachte onttrekking in het boekjaar 2021 ad € 1.291.000.

2. Voorzieningen uit hoofde van claims, geschillen en rechtsgedingen

Met betrekking tot de claim in het kader van de nieuwbouw in Gouda valt het volgende op te merken. Uit een grondige analyse van het dossier is gebleken dat er over en weer diverse vorderingen zijn waarvan de juridische en technische onderbouwing niet altijd eenvoudig aannemelijk valt te maken. Het is een uiterst complex dossier waarin allerlei uiteenlopende belangen spelen, niet alleen van direct betrokken partijen (de school en de curator namens de gefailleerde aannemer) maar ook van derden, zoals de borg en de pandhouder. De rechter zal moeten beoordelen of en in hoeverre de betrokken partijen (de school, de bouwbegeleiding, de gedelegeerd projectontwikkelaar en de bouwer) steken hebben laten vallen, voor wiens rekening dat komt en wie in welk mate men aansprakelijk is. Hoe de rechter de aanspraken van partijen over en weer uiteindelijk zal wegen valt op dit moment niet te zeggen, daarvoor is het te vroeg. De reservering die in de balans is opgenomen lijkt naar het huidige inzicht passend, maar moet tevens gezien worden in het kader van de complexiteit van de casus. De uitslag kan om allerlei redenen hoger of lager uitvallen dan de huidige reservering.

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2020		31-12-2019	
		€	€	€	€
2.4.3	Crediteuren	692.855		613.707	
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.271.811		1.207.208	
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen	381.306		369.265	
2.4.10	Overlopende passiva	2.313.061		1.750.102	
Totaal kortlopende schulden		4.659.033		3.940.282	

Uitsplitsing

	31-12-2020	31-12-2019
Overlopende passiva		
2.4.10.4 Subsidies	1.049.298	358.029
2.4.10.5 Vakantiegeld	811.201	778.796
2.4.10.6 Aanspraak bindingstoelage	99.296	92.327
2.4.10.8 Vooruitontvangen ouderbijdragen	74.389	289.607
2.4.10.9 Nog te ontvangen facturen	32.311	101.964
2.4.10.10 Overige	246.566	129.379
Totaal overlopende passiva	2.313.061	1.750.102

Nog te besteden subsidies worden gespecificeerd in model G

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten

Voor het kopiëren en printen is in 2016 na een Europese aanbesteding een contract met Canon afgesloten. Het contract loopt met gebruik van optie jaren tot 1 november 2022. Het totaalbedrag van de resterende termijnen ultimo 2020 bedraagt € 59.331,-.

Voor het schoonmaken van de gebouwen is in 2020 na een Europese aanbesteding een contract afgesloten met Schoonmaakbedrijf CSU B.V. Het contract gaat in op 1 januari 2021 en loopt tot 31 december 2023.

Voor verlenging zijn in de overeenkomst 3 optie jaren opgenomen waaraan geen verplichtingen verbonden zijn. Het totaalbedrag van het contract ultimo 2020 bedraagt € 1.772.685,-.

In 2016 zijn Europese aanbestedingen gedaan voor schoolboeken, ICT en AV-middelen. De daaruit voortkomende verplichtingen hebben geen financieel belang.

In 2018 zijn Europese aanbestedingen gedaan voor busvervoer en E&W installaties. De daaruit voortkomende verplichtingen hebben geen financieel belang.

Bevordering ArbeidsParticipatie Ouderen (BAPO). Voor 1 augustus 2009 bestond de mogelijkheid om niet opgenomen verlof rechten te sparen. De uit deze regeling resterende BAPO-verplichtingen ultimo 2020 bedraagt € 37.900,-.

Driestar College

Niet in de balans opgenomen regelingen

Voor onderwijsinstellingen vallend onder de WVO is het op basis van de regeling 'Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs' (Staatscourant 2019 nr. 22990 26 april 2019) toegestaan een vordering op te nemen op de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De hoogte van deze vordering wordt bepaald door de opgebouwde bruto vakantie-aanspraken tot en met december en de verschuldigde afdrachten voor pensioenpremies en loonheffing over de maand december. Deze vordering bedraagt ten hoogste 7,5% van de personele bekostiging. Per einde 2020 bedroeg deze vordering € 2.001.000. Het voorwaardelijke karakter van deze vordering, alleen bij liquidatie van de school zal uitkering plaatsvinden, leidt tot een nihil-waardering.

Driestar College

G1. Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing Datum	De activiteiten zijn per 31-12-2020 conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond
			Ja-Nee
Subsidie lente- en zomerscholen VO 2020	LENZO20294	26-5-2020	Ja
Subsidie voor studieverlof	1007593/1019958	2019/2020	Ja
Subsidie voor studieverlof	1091406/1096444	2020/2021	Nee
Subsidie zij-instromers 2020-2021	1102968-1	30-11-2020	Nee
Subsidie inhaal- en ondersteuningsprogramma's onderwijs 2020- 2021 tijdvak 2	IOP2-40784-VO	16-10-2020	Nee
Subsidie doorstroomprogramma vmbo-mbo (2019)	DMBO19191	28-11-2018	Ja
Subsidie doorstroomprogramma vmbo-mbo (2020)	DMBO19191	28-11-2018	Nee
Aanvullende bekostiging technische vmbo	2019/2/1394910	19-12-2019	Nee

G2B. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van toewijzing €	Ontvangen	Subsidie	Overige	Eigen bijdrage	Lasten	Totale	Saldo
				per 1-1-2020 €	ontvangsten 2020 €	ontvangsten 2020 €	2020 €	2020 €	lasten 2020 €	lasten t/m 2020 €
Subsidie Sterk techniekonderwijs	STO19048	1-7-2019	4.182.556	0	1.143.231	0	0	592.046	592.046	551.185
Totaal			4.182.556	0	1.143.231	0	0	592.046	592.046	551.185

Driestar College

B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten**3 Baten**

3.1	Rijksbijdrage OCW	Uitkomst 2020		Begroting 2020		Uitkomst 2019	
		€	€	€	€	€	€
3.1.1	Normatieve rijksbijdrage personeel	26.679.106		26.443.982		26.345.148	
	Normatieve rijksbijdrage materieel	3.724.738		3.660.425		3.751.229	
	Normatieve rijksbijdrage lesmateriaal	1.248.251		1.227.083		1.253.339	
	Verrekening uitkeringskosten	<u>-339.231</u>		<u>-338.483</u>		<u>-329.685</u>	
	Rijksbijdrage OCW		31.312.864		30.993.007		31.020.031
3.1.2.1	Geoomerkte OCW subsidies	329.120		124.000		151.276	
3.1.2.2	Niet geoomerkte OCW subsidies	<u>2.013.177</u>		1.966.806		<u>3.038.478</u>	
	Overige subsidies OCW		2.342.297		2.090.806		3.189.754
3.1.4.1	Doorbetalen rijksbijdrage SWV licht	293.261		272.419		258.110	
3.1.4.2	Doorbetalen rijksbijdrage SWV zwaar	<u>1.247.661</u>		<u>1.173.785</u>		<u>1.002.583</u>	
	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV		1.540.922		1.446.204		1.260.693
Totaal Rijksbijdrage OCW			35.196.083		34.530.018		35.470.478

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies**3.2.2 Gemeentelijke bijdragen en -subsidies**

3.2.2.1	Vergoeding onroerendzaakbelasting		233.039		234.000		234.481
3.2.2.3	Subsidie t.b.v. maatschappelijk werk		102.950		100.450		95.050
	Overige		0		0		15.846
Totaal Gemeentelijke bijdragen en -subsidies			335.989		334.450		345.377

3.4 Baten werk in opdracht van derden**3.4.3 Overige baten werk in opdracht van derden**

3.4.3.1	Driestar-educatief		10.974		16.605		4.813
3.4.3.2	Hoornbeek College		16.944		0		16.491
3.4.3.3	Diversen		50.730		66.229		85.637
Totaal baten werk in opdracht van derden			78.648		82.834		106.941

Driestar College

B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

3.5	Overige baten	Uitkomst 2020 €	Begroting 2020 €	Uitkomst 2019 €
3.5.1	Verhuur onroerende zaken	11.843	15.000	21.453
3.5.2	Verhuur kluisjes	43.835	38.930	37.620
3.5.3	Ouderbijdragen	97.633	90.000	95.620
3.5.4	Doorberekening materialen	113.924	129.000	139.023
3.5.5	Deelnemersbijdragen	43.681	70.850	73.309
3.5.6	Excursies/ activiteitenweken	27.147	499.698	487.592
3.5.7	Diversen	121.115	86.680	165.984
Totaal overige baten		459.178	930.158	1.020.601

Uitsplitsing

Deelnemersbijdragen:

3.5.5.1	Consumpties t.b.v. leerlingen	16.314	30.250	31.688
3.5.5.2	Gebruik kopieermachines	15.416	18.000	21.016
3.5.5.3	Diversen	11.951	22.600	20.605
		<u>43.681</u>	<u>70.850</u>	<u>73.309</u>

Diversen:

3.5.7.1	Giften en collecten bij openingsbijeenkomsten	7.191	6.300	7.854
3.5.7.2	Studievergoedingen/reintegratievergoedingen	74.292	60.712	111.250
3.5.7.3	Diversen	39.632	19.668	46.880
		<u>121.115</u>	<u>86.680</u>	<u>165.984</u>

Driestar College

B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten**4 Lasten**

4.1	Personeelslasten	Uitkomst 2020		Begroting 2020		Uitkomst 2019	
		€	€	€	€	€	€
4.1.1.1	Bruto lonen en salarissen	21.078.537		21.149.925		19.890.282	
4.1.1.2	Sociale lasten	2.628.476		2.646.347		2.520.533	
4.1.1.3	Pensioenpremies	<u>3.346.577</u>		<u>3.330.731</u>		<u>3.259.462</u>	
			27.053.590		27.127.003		25.670.277
4.1.2	Overige personeelslasten						
4.1.2.1	Reiskosten woon-werkverkeer en verhuiskosten	458.475		243.775		426.113	
4.1.2.2	Mutatie voorziening personeelslasten	99.663		152.000		-79.184	
4.1.2.3	Mutatie LBP verlofregeling	266.257		202.150		177.890	
4.1.2.4	Personeel niet in loondienst	373.440		159.650		515.746	
4.1.2.5	Collectieve lpap verzekering	63.271		64.142		61.259	
4.1.2.6	Professionaliseringskosten personeel	304.190		316.730		299.714	
4.1.2.7	Bedrijfsgezondheidszorg	50.884		43.000		42.943	
4.1.2.8	Coaching en assessments personeel	73.335		90.500		83.544	
4.1.2.9	Overige	<u>190.030</u>		<u>209.300</u>		<u>214.387</u>	
			1.879.545		1.481.247		1.742.412
4.1.3	Af: uitkeringen		144.237		0		215.820
Totaal personeelslasten			28.788.898		28.608.249		27.196.869

Uitsplitsing

De post overige personeelskosten betreft :

4.1.2.9.1	Personeelsreis en informele avonden		10.865		47.000		41.104
4.1.2.9.2	Wervingskosten personeel		35.194		34.000		35.256
4.1.2.9.3	Geschenken personeel		66.615		43.300		47.000
4.1.2.9.4	Vrijwilligersvergoedingen		5.067		11.150		10.580
4.1.2.9.5	Diversen		<u>72.289</u>		<u>73.850</u>		<u>80.447</u>
	Totaal overige personeelskosten		<u>190.030</u>		<u>209.300</u>		<u>214.387</u>

4.2	Afschrijvingen op materiële vaste activa	Uitkomst 2020		Begroting 2020		Uitkomst 2019	
		€	€	€	€	€	€
4.2.1	Gebouwen		305.338		288.201		259.565
4.2.2	Inventaris en apparatuur		248.296		255.772		214.303
4.2.3	ICT en software		577.214		594.724		553.993
4.2.4	Lesmateriaal		393.136		427.093		399.650
4.2.5	Boekresultaat buiten gebruik gestelde activa		11.722		0		-11.745
Totaal afschrijvingen			1.535.706		1.565.790		1.415.766

Driestar College

B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

4.3 Huisvestingslasten		Uitkomst 2020		Begroting 2020		Uitkomst 2019	
		€		€		€	
4.3.1	Huur gebouwen	55.889		63.000		56.419	
4.3.2	Mutatie onderhoudsvoorziening	626.621		413.000		1.090.153	
4.3.3	Klein onderhoud en exploitatie	426.194		484.500		436.804	
4.3.4	Energie en water	279.518		335.000		327.111	
4.3.5	Schoonmaakkosten	636.167		640.001		618.267	
4.3.6	Heffingen	268.059		270.000		268.688	
4.3.7	Overige huisvestingslasten	13.590		14.200		12.759	
Totaal huisvestingslasten		2.306.038		2.219.701		2.810.201	

4.4 Overige lasten		Uitkomst 2020		Begroting 2020		Uitkomst 2019	
		€	€	€	€	€	€
4.4.1	Administratie- en beheerslasten						
	Administratie en beheer	37.272		45.000		44.772	
	Reis- en verblijfskosten	20.937		46.900		44.764	
	Accountantskosten	47.852		30.692		29.004	
	Telefoon en portokosten	60.761		73.407		67.765	
	Advieskosten	352.250		134.000		136.981	
	Kantine en consumpties	101.301		119.500		123.435	
	Overige	22.515		5.500		87.025	
Totaal administratie- en beheerslasten		642.888		454.999		533.746	

4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen						
	Inventaris en apparatuur	59.683		72.000		74.133	
	Leermiddelen	404.863		561.447		460.095	
	Studie- en beroepskeuzebegeleiding	26.223		37.330		27.998	
	Boekenfonds	608.653		577.600		596.381	
	Onderwijskundige dienstverlening	196.396		234.850		172.408	
	Overgedragen subsidie VAVO leerlingen	24.934		36.250		30.443	
	Kosten kopieermachines	88.540		111.000		118.922	
	ICT	520.995		488.917		503.267	
	Overige	101.806		126.200		118.628	
	Dotatie overige voorzieningen	0		0		710.000	
Totaal inventaris, apparatuur en leermiddelen		2.032.093		2.245.594		2.812.275	

Transport		2.674.981		2.700.592		3.346.021	
------------------	--	------------------	--	------------------	--	------------------	--

Driestar College

B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

		Uitkomst 2020		Begroting 2020		Uitkomst 2019	
		€	€	€	€	€	€
Transport		2.674.981		2.700.592		3.346.021	
4.4.4	Overige						
	Wervingskosten leerlingen	54.669		35.000		24.876	
	Kosten contactorgaan	14.045		12.000		11.375	
	Voorlichtings- en informatiegidsen	13.548		30.000		66.402	
	Kosten open dagen	34.029		27.000		26.555	
	Doorberekende schoolkosten	119.841		141.000		158.078	
	Excursies/werkweken	95.636		531.948		532.991	
	Schoolkrant	458		3.550		3.392	
	Kosten i.v.m. afscheid leerlingen	18.728		16.500		14.842	
	Kosten versnaperingen leerlingen	15.449		35.200		33.273	
	Contributies	123.311		116.581		136.237	
	Kosten overlegplatform Ref. VO scholen	28.014		48.000		37.594	
	Abonnementen	13.663		16.500		14.613	
	Verzekeringen	20.475		22.000		20.836	
	Tegemoetkoming reis- en studiekosten leerlingen	35.585		30.000		28.582	
	Diversen	22.277		57.450		18.801	
	Totaal overige		609.728		1.122.729		1.128.447
	Totaal overige lasten		3.284.709		3.823.321		4.474.468
5 Financiële baten en lasten							
5.1	Rentebaten		1.405		2.500		19.780
	Financiële baten en lasten		1.405		2.500		19.780

Driestar College

B.9 Honoraria van de accountant	Publieke Sector	Publieke Sector
	Accountants B.V.	Accountants B.V.
	2020	2019
	€	€
Onderzoek van de jaarrekening	42.948	29.004
Andere niet controle diensten	8.534	0
Totaal	51.482	29.004

WNT-verantwoording Driestar College

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op het Driestar College. Het voor Driestar College toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 170.000 Conform wet normering topinkomens is de berekende norm voor onze instelling klasse E (13-15 complexiteitspunten).

Gegevens 2020**Bezoldiging topfunctionarissen**

Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking.

Gegevens 2020**bedragen x € 1****Funciegegevens**

Aanvang en einde functievervulling in 2020

Deeltijdfactor in fte

Dienstbetrekking

	drs. G. Bergacker Voorzitter College van Bestuur	drs. W de Kloe Lid College van Bestuur
	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
	1,0 FTE	1,0 FTE
	Ja	Ja

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen

Beloningen betaalbaar op termijn

Subtotaal

	132.904	121.306
	20.616	20.253
	<u>153.520</u>	<u>141.559</u>

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum

170.000

170.000

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag

0

0

Totale bezoldiging 2020

153.520

141.559

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan.

N.v.t.

N.v.t.

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling

N.v.t.

N.v.t.

Gegevens 2019**bedragen x € 1****Funciegegevens**

Aanvang en einde functievervulling in 2019

Deeltijdfactor in fte

Dienstbetrekking

	drs. G. Bergacker Voorzitter College van Bestuur	drs. W de Kloe Lid College van Bestuur
	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
	1,0 FTE	1,0 FTE
	Ja	Ja

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen

Beloningen betaalbaar op termijn

Subtotaal

	124.791	113.559
	19.995	19.660
	<u>144.786</u>	<u>133.219</u>

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum

164.000

164.000

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag

0

0

Totale bezoldiging 2019

144.786

133.219

Complexiteitspunten**Criteria****Aantal complexiteitspunten**

Driejaarsgemiddelde van de totale baten per kalenderjaar

6

Driejaarsgemiddelde van het aantal leerlingen

3

Het gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren

4

Totaal

13

WNT-verantwoording Driestar College

Bezoldiging topfunctionarissen

Toezichhoudende topfunctionarissen.

Gegevens 2020

bedragen x € 1

Naam	H. van der Smit	Mr. J.L. van den Heuvel	drs. W. Penning	Dr. A. Versluis	Dr. W. A. Zondag	Drs. B.A. Heijns RA RV	K.J.G. Kats
Functiegegevens	Voorzitter Raad van Toezicht	Vice-voorzitter Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Bezoldiging							
Bezoldiging	4.549	3.791	3.033	3.033	3.033	3.033	3.033
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	25.500	25.500	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0	0	0	0	0	0
Bezoldiging	4.549	3.791	3.033	3.033	3.033	3.033	3.033
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2019

Functiegegevens

Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
--	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Bezoldiging

Totale bezoldiging 2019	4.400	3.666	2.933	2.933	2.933	2.933	2.933
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	24.600	24.600	16.400	16.400	16.400	16.400	16.400

Conform wet normering topinkomens is de berekende norm voor onze instelling klasse E (13-15 complexiteitspunten).

D1 Gegevens over de rechtspersoon

Naam rechtspersoon: Stichting voor Christelijk Voortgezet onderwijs op Reformatische grondslag De Driestar

Naam instelling: Driestar College

Adres: Ronsseplein 1 Gouda

Postadres: Postbus 148

Postcode: 2800 AC

Plaats: Gouda

Telefoon: 0182-691691

E-mail: post@driestarcollege.nl

Internet-site: www.driestarcollege.nl

KvK-nummer: 41174338

Bestuursnummer: 40784

Contactpersoon: H. Mallegram

Telefoon: 0182-691691

E-mail: MGR@driestarcollege.nl

Brinnummer: 02EA

Datum goedkeuring Raad van Toezicht - 23 april 2021

Datum vaststelling College van Bestuur - 19 mei 2021

C Overige gegevens.

C Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo

Ingevolge de Wet op het voortgezet onderwijs wordt het resultaat van het verslagjaar verrekend met de reserve van de instelling.

Het voordelig resultaat van het verslagjaar 2020 ad € 155.952 is toegevoegd aan het eigen vermogen.

Het aan het eigen vermogen toegevoegde resultaat is als volgt verdeeld:

€

Onttrekking bestemmingsreserve huisvesting Gouda	-259.658
Toevoeging bestemmingsreserve onderwijsconvenant 1 november 2019	-127.917
Toevoeging algemene reserve	543.527
Totaal	155.952

C Gebeurtenissen na balansdatum

De Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag 'De Driestar' ("De Driestar") en de Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag 'De Wartburg' ("De Wartburg") hebben de laatste jaren te maken gehad met - en hebben nog steeds te maken met teruglopende leerlingaantallen. De Driestar en De Wartburg achten een (duurzame) samenwerking van cruciaal belang om ook in de toekomst een hoogwaardig aanbod van christelijk voortgezet onderwijs op reformatorische grondslag te kunnen waarborgen voor de regio Zuid-Holland-West. Zowel inhoudelijk als organisatorisch zien De Driestar en De Wartburg in deze samenwerking de kans om een sterke kennis- en onderwijsorganisatie te vormen. Samenwerking zal leiden tot kennisclustering, versterking van de kwaliteit van het reformatorisch voortgezet onderwijs en vergroting van de financiële armslag voor innovatie van het onderwijs. Door het samenvoegen van de staforganisaties zullen bovendien synergie-effecten optreden op het terrein van professionalisering, kwaliteit en carrièremogelijkheden. Met het oog hierop zijn De Driestar en De Wartburg per 1 april 2021 tot één samenwerkingsstichting gevormd door bestuurlijk te fuseren middels een juridische fusie. De Driestar is de verkrijgende stichting en De Wartburg is de verdwijnende stichting.

Driestar College

E Verbonden partijen

Driestar college heeft samenwerkingsverbanden met andere onderwijsinstellingen in de regio. In overeenstemming met het Besluit samenwerking VO-BVE wordt hierover gerapporteerd. Per peildatum volgen de volgende aantallen leerlingen per brinnummer elders onderwijs:

Brinnr.	Schoolnaam	2020	2019	Volgt onderwijs bij:
		Aantal leerlingen	Aantal leerlingen	
25LN	MBO Rijnland	3	9	ID college
25LP37	Rijnmond College	0	1	Rijnmond College
Totaal		3	10	

In cursusjaar 2020-2021 volgen 3 VAVO leerlingen de deeltijd opleiding.

In het kader van passend onderwijs is het Driestar College aangesloten bij het samenwerkingsverband "Vereniging Reformatorisch Passend Onderwijs voor Voortgezet Onderwijs" gevestigd te Veenendaal.

Vermelding alle bestuurders met dienstbetrekking	Voorzittersclausule van toepassing (J/N)	Naam	Leeftijd	Werkzaam bij organisatie sinds	Ingangsdatum dienstverband	Einddatum dienstverband	Omvang dienstverband	Hoofdfunctie	Nevenfunctie(s)	betaald J/N
Voorzitter College van Bestuur	J	Drs. G. Bergacker	65	1-4-2006	1-5-2010	1-5-2025	1,0 FTE	Voorzitter College van Bestuur	Lid Adviesraad Sociaal Domein gemeente Woudenberg Lid commissie jeugdwerk HHJO Secretaris van de stichting HSV (per 1-1-2021)	N N N
Lid College van Bestuur	N	Drs. W. de Kloe	64	17-8-1981	1-5-2010	1-5-2025	1,0 FTE	Lid College van Bestuur	Kerkenraadslid (ouderling) Hersteld Hervormde Gemeente Waarder Freelance columnist RD	N J
Vermelding alle toezichhouders	Voorzitter(J/N)	Naam	Leeftijd	Kerkverband	Ingangsdatum	Einddatum		Hoofdfunctie(s)	Nevenfunctie(s)	betaald J/N
Voorzitter Raad van Toezicht	J	H. van der Smit	72	PKN	1-5-2010			Ondernemer H. van der Smit Advies en Coördinatie	Lid gemeenteraad Bodegraven-Reeuwijk Secretaris Stichting Greenport Boskoop Secretaris Stichting Bedrijfsleven Greenport Boskoop Bestuurslid Stichting Sortimentstuin Harry van de Laar Kerkenraadslid (ouderling) Hervormde Gemeente Reeuwijk Voorzitter vereniging Henegouwnesse (VVE) Waddinxveen	J J J N N J
Vice-voorzitter Raad van Toezicht	J	Mr. J.L. van den Heuvel	55	GG	1-6-2011			Advocaat/ondernemer Van den Heuvel advocaten Wethouder gemeente Bodegraven-Reeuwijk	Lid klachtencommissie Lelie Zorggroep	N
Lid Raad van Toezicht	N	Drs. W. Penning MBA	52	GGiN	1-8-2010			W. Penning Strategisch advies, Interim Management en Toezicht houden	Geen	
Lid Raad van Toezicht	N	Dr. A. Versluis	41	CGK	1-8-2017			Predikant Christelijke Gereformeerde Kerk Ede	Hoofdredacteur De Wekker Geassocieerd onderzoeker Theologische Universiteit Apeldoorn	N N
Lid Raad van Toezicht	N	Dr. W.A. Zondag	47	GG	1-8-2017			Predikant Gereformeerde Gemeente Dordrecht	Deputaat Bijbelverspreiding Gereformeerde Gemeenten Lid werkgroep studenten Gereformeerde Gemeenten Lid VGS commissie van beroep Lid Raad van Toezicht Cedrah Raadsheer-plv Hof Arnhem-Leeuwarden (incidenteel)	N N J J J
Lid Raad van Toezicht	N	Drs. B.A. Heijns RA RV	52	GG	1-6-2015			Directielid en aandeelhouder bij Van Duyn Van der Geer accountants en adviseurs Corporate Finance adviseur bij Van Duyn Van der Geer corporate finance BV	Lid Raad van Toezicht VGS Ridderkerk	J
Lid Raad van Toezicht	N	K.J.G. Kats	49	PKN	1-8-2015			Burgemeester Gemeente Veenendaal	Vice-voorzitter/ lid DB Regio FoodValley Lid Districtelijk Veiligheids College Utrecht-Oost Lid AB Veiligheidsregio Utrecht (VRU) Lid Stuurgroep FrisValley Lid bestuur Nederlands genootschap van Burgemeesters (NGB)	N N N N N

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag “De Driestar”

A. Verklaring over de in jaarstukken opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag “De Driestar” te Gouda gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag “De Driestar” op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.
- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020;
- de staat van baten en lasten over 2020; en
- de toelichting, met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag “De Driestar”, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- gegevens over de rechtspersoon.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante

wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020, het Controleprotocol WNT 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderneming;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij

onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 24 juni 2021

Publieke Sector Accountants B.V.

Was getekend:

W. Kalkman RA